

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

21 decembrie 2023*

Cuprins

I.	Istoricul litigiului	4
A.	UIP	4
B.	Reglementarea emisă de UIP	5
1.	Normele de autorizare prealabilă	5
2.	Normele de eligibilitate	5
C.	Procedura administrativă și decizia în litigiu	6
D.	Acțiunea în fața Tribunalului și hotărârea atacată	9
II.	Concluziile părților	10
III.	Cu privire la recurs	11
A.	Cu privire la primul motiv	11
1.	Argumentele părților	11
a)	Cu privire la primul aspect	12
b)	Cu privire la al doilea aspect	13
c)	Cu privire la al treilea aspect	14
2.	Aprecierea Curții	16
a)	Cu privire la aplicabilitatea articolului 101 TFUE în privința sportului ca activitate economică	16
b)	Cu privire la articolul 101 alineatul (1) TFUE	17

* Limba de procedură: engleza.

1)	Cu privire la caracterizarea existenței unui comportament având ca „obiect” sau „efect” împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE	18
i)	Cu privire la caracterizarea existenței unui comportament având ca „obiect” împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței	18
ii)	Cu privire la caracterizarea existenței unui comportament având ca „efect” împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței	20
2)	Cu privire la posibilitatea de a considera că anumite comportamente specifice nu intră sub incidența articolului 101 alineatul (1) TFUE	20
c)	Cu privire la încălcarea reținută în speță	21
d)	Cu privire la existența unui comportament având ca „obiect” restrângerea concurenței în speță	23
1)	Cu privire la aplicabilitatea în speță a jurisprudenței rezultate din Hotărârea din 1 iulie 2008, MOTOE (C-49/07, EU:C:2008:376), și din Hotărârea din 28 februarie 2013, Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas (C-1/12, EU:C:2013:127)	23
2)	Cu privire la calificarea comportamentului în discuție în speță	25
B.	Cu privire la al doilea motiv	28
1.	Argumentația părților	28
2.	Aprecierea Curții	29
IV.	Cu privire la recursul incident	29
A.	Cu privire la primul motiv	29
1.	Argumentele părților	29
2.	Aprecierea Curții	32
a)	Cu privire la admisibilitatea și la caracterul operant al motivului	32
b)	Cu privire la fond	33
B.	Cu privire la al doilea motiv	37
1.	Argumentele părților	37
2.	Aprecierea Curții	38
V.	Cu privire la acțiunea din cauza T-93/18	39
A.	Argumentele părților	39

B. Aprecierea Curții	40
VI. Cu privire la cheltuielile de judecată	41

„Recurs – Concurență – Reglementare instituită de o asociație sportivă internațională – Patinaj pe gheață – Entitate de drept privat investită cu competențe de reglementare, de control, de decizie și de sancționare – Norme referitoare la autorizarea prealabilă a competițiilor, la participarea sportivilor la aceste competiții, precum și la soluționarea arbitrală a conflictelor – Desfășurarea în paralel a unor activități economice – Organizarea și comercializarea competițiilor – Articolul 101 alineatul (1) TFUE – Decizie a unei asocieri de întreprinderi care aduce atingere concurenței – Noțiunile de «obiect» și de «efect» anticoncurențiale – Justificare – Condiții”

În cauza C-124/21 P,

având ca obiect un recurs formulat în temeiul articolului 56 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, introdus la 26 februarie 2021,

International Skating Union, cu sediul în Lausanne (Elveția), reprezentată de J.-F. Bellis, avocat,
recurentă,

celelalte părți din procedură fiind

Comisia Europeană, reprezentată de G. Meessen, F. van Schaik, H. van Vliet și C. Zois, în calitate de agenți,

pârâtă în primă instanță,

Mark Jan Hendrik Tuitert, cu domiciliul în Hoogmade (Țările de Jos),

Niels Kerstholt, cu domiciliul în Zeist (Țările de Jos),

European Elite Athletes Association, cu sediul în Amsterdam (Țările de Jos), reprezentați de B. J. H. Braeken, T. C. Hieselaar și X. Y. G. Versteeg, advocaten,

intervenienți în primă instanță,

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul K. Lenaerts, președinte, domnul L. Bay Larsen, vicepreședinte, domnul A. Arabadjiev, doamnele A. Prechal, K. Jürimäe și O. Spineanu-Matei, președinte de cameră, domnii J.-C. Bonichot și M. Safjan, doamna L. S. Rossi și domnii I. Jarukaitis, A. Kumin, N. Jääskinen, N. Wahl, J. Passer (raportor) și M. Gavalec, judecători,

avocat general: domnul A. Rantos,

grefier: domnul C. Di Bella, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 11 iulie 2022,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 15 decembrie 2022,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Prin recursul formulat, International Skating Union (Uniunea Internațională de Patinaj, denumită în continuare „UIP”) solicită anularea în parte a Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene din 16 decembrie 2020, International Skating Union/Comisia (T-93/18, denumită în continuare „hotărârea atacată”, EU:T:2020:610), prin care această instanță a respins în parte acțiunea sa având ca obiect anularea Deciziei C(2017) 8230 final a Comisiei Europene din 8 decembrie 2017 privind o procedură de aplicare a articolului 101 TFUE și a articolului 53 din Acordul privind SEE (cazul AT/40208 – Normele de eligibilitate ale Uniunii Internaționale de Patinaj) (denumită în continuare „decizia în litigiu”).
- 2 Prin recursul incident formulat, domnii Mark Jan Hendrik Tuitert și Niels Kerstholt, precum și European Elite Athletes Association (Asociația europeană a sportivilor de elită, denumită în continuare „EU Athletes”) solicită de asemenea anularea în parte a hotărârii atacate.

I. Istoricul litigiului

- 3 Situația de fapt, astfel cum a fost prezentată la punctele 1-37 din hotărârea atacată, poate fi rezumată după cum urmează.

A. UIP

- 4 UIP este o asociație de drept privat cu sediul în Elveția. Ea se prezintă ca fiind singura federație sportivă internațională recunoscută de Comitetul Internațional Olimpic (CIO) în domeniul patinajului artistic și al patinajului de viteză pe gheață (denumit în continuare „patinaj pe gheață”). Organele sale includ printre altele un „organ legislativ” denumit „Congres”, care constituie „instanța supremă”, și un „organ executiv” denumit „Consiliu”.
- 5 Această asociație are ca membri asociații naționale de patinaj artistic și de patinaj de viteză pe gheață, care, la rândul lor, au ca membri sau ca afiliați asociații și cluburi la care aderă, în special, sportivi profesioniști care practică aceste discipline sportive în cadrul unei activități economice.
- 6 Potrivit articolului 1 alineatul (1) și articolului 3 alineatul (1) din statutul său, la care se referă decizia în litigiu, UIP are drept scop reglementarea, administrarea, gestionarea și promovarea patinajului pe gheață la nivel mondial.
- 7 În paralel, aceasta desfășoară o activitate economică constând în special în organizarea de competiții internaționale de patinaj pe gheață, precum și în exploatarea drepturilor legate de aceste competiții. În domeniul patinajului de viteză pe gheață, acestea cuprind printre altele cupele mondiale pe pistă lungă și pe pistă scurtă, precum și diferite campionate internaționale și europene. UIP este de asemenea responsabilă de organizarea competițiilor de patinaj pe gheață care au loc în cadrul Jocurilor Olimpice de iarnă.

B. Reglementarea emisă de UIP

- 8 UIP a emis și a publicat un ansamblu de regulamente, de coduri și de comunicări, cuprinzând în special următoarele norme.

1. Normele de autorizare prealabilă

- 9 La 20 octombrie 2015, UIP a publicat Comunicarea nr. 1974, intitulată „Competiții internaționale deschise”, care stabilește procedura ce trebuie urmată în vederea obținerii autorizației prealabile pentru organizarea unei competiții internaționale de patinaj pe gheață și care se aplică atât asociațiilor naționale care sunt membre ale UIP, cât și oricărei entități sau întreprinderi terțe (denumite în continuare „normele de autorizare prealabilă”).
- 10 Această comunicare prevede, mai întâi, că organizarea unor astfel de competiții este supusă autorizării prealabile din partea UIP și că trebuie să respecte normele stabilite de această asociație. Ea precizează în special, în această privință, că termenul care trebuie respectat pentru depunerea unei cereri de autorizare prealabilă este de șase luni înainte de data la care se prevede organizarea competiției avute în vedere în cazul în care aceasta are vocația de a fi organizată de o entitate sau de o întreprindere terță și de trei luni înainte de această dată în cazul în care are ca organizator o asociație națională membră a UIP.
- 11 În continuare, comunicarea menționată enumeră un ansamblu de cerințe de ordin general, financiar, tehnic, comercial, sportiv și etic pe care orice organizator de competiție de patinaj pe gheață este obligat să le respecte. Rezultă din acestea, printre altele, că orice cerere de autorizare prealabilă trebuie să fie însoțită de informații financiare, tehnice, comerciale și sportive (locul competiției, valoarea premiilor care vor fi acordate, planul de afaceri, bugetul, acoperirea televizuală etc.), că orice organizator este obligat să depună o declarație prin care să confirme că acceptă Codul de etică al UIP și că aceasta din urmă poate solicita să îi fie prezentate informații suplimentare cu privire la aceste diferite elemente.
- 12 În sfârșit, Comunicarea nr. 1974 abilitază UIP să accepte sau să respingă, prin decizie, cereri de autorizare prealabilă care îi sunt prezentate pe baza atât a cerințelor prevăzute în această comunicare însăși, cât și a obiectivelor fundamentale urmărite de asociația menționată, astfel cum sunt definite în special la articolul 3 alineatul (1) din statutul acesteia. Comunicarea respectivă prevede de asemenea că, în cazul respingerii unei asemenea cereri, organizatorul poate introduce o acțiune împotriva deciziei UIP în fața Curții de Arbitraj Sportiv (denumită în continuare „CAS”), cu sediul la Lausanne (Elveția), în conformitate cu normele care au fost adoptate de UIP în vederea instituirii unui mecanism de soluționare arbitrală a diferendelor (denumite în continuare „regulile de arbitraj”).

2. Normele de eligibilitate

- 13 Regulamentele UIP cuprind norme denumite „norme de eligibilitate”, ce stabilesc condițiile în care sportivii pot participa la competiții de patinaj pe gheață. Aceste norme de eligibilitate prevăd că astfel de competiții trebuie, pe de o parte, să fi fost autorizate de UIP sau de membrii săi și, pe de altă parte, să respecte normele instituite de această asociație.

- 14 În versiunea adoptată în cursul anului 2014, normele de eligibilitate menționate includeau în special norma 102 alineatul (1) litera (a) punctul (i), potrivit căreia o persoană „are privilegiul de a participa la activitățile și la competițiile care intră sub jurisdicția UIP numai dacă această persoană respectă principiile și politicile UIP, astfel cum sunt exprimate în statut”, și norma 102 alineatul (1) litera (a), punctul (ii), care prevedea că „condiția de eligibilitate este concepută pentru a asigura protecția adecvată a intereselor economice și de altă natură ale UIP, care utilizează veniturile sale financiare pentru administrarea și dezvoltarea disciplinelor sportive ale UIP, precum și pentru susținerea și beneficiul [membrilor săi] și ale [p]atinatorilor lor”.
- 15 Acestea cuprindeau de asemenea norma 102 alineatul (2) litera (c), norma 102 alineatul (7) și norma 103 alineatul (2), din care rezulta că, în cazul participării unui sportiv la o competiție neautorizată de UIP și/sau de una dintre asociațiile naționale membre ale acesteia, persoana interesată se expunea la o sancțiune denumită de „pierdere a eligibilității” sau de „neeligibilitate”, care determina excluderea pe viață din orice competiție organizată de UIP.
- 16 În cursul anului 2016, normele de eligibilitate au făcut obiectul unei revizuirii parțiale.
- 17 Norma 102 alineatul (1) litera (a) punctul (ii), astfel cum rezultă din această revizuire parțială, nu se mai referă la „protejarea adecvată a intereselor economice și de altă natură ale UIP”. Aceasta prevede, în schimb, că „condiția de eligibilitate este concepută pentru a asigura o protecție adecvată a valorilor etice, a obiectivelor statutare și a altor interese legitime” ale acestei asociații, care „utilizează veniturile sale financiare pentru administrarea și dezvoltarea disciplinelor sportive ale UIP, precum și pentru susținerea și beneficiul [membrilor săi] și ale [p]atinatorilor lor”.
- 18 Potrivit normei 102 alineatul (7), astfel cum rezultă din revizuirea parțială menționată, participarea unui sportiv la o competiție neautorizată de UIP și/sau de una dintre asociațiile naționale membre ale acesteia poate conduce la un avertisment sau la o sancțiune denumită de „pierdere a eligibilității” sau de „neeligibilitate”, determinând o excludere din orice competiție organizată de UIP, fie pentru o durată determinată, fie pe viață.
- 19 În paralel cu aceste diferite norme, articolul 25 din statutul UIP prevede posibilitatea sportivilor care ar intenționa să conteste o decizie prin care li se impune o sancțiune de „pierdere a eligibilității” sau de „neeligibilitate” de a introduce o acțiune împotriva acestei decizii în fața CAS, în conformitate cu regulile de arbitraj.

C. Procedura administrativă și decizia în litigiu

- 20 Domnii Tuitert și Kerstholt sunt doi patinatori de viteză profesioniști domiciliați în Țările de Jos. Ei sunt membri ai Koninklijke Nederlandsche Schaatsenrijders Bond (KNSB), Federația regală de patinaj din Țările de Jos, care este membră a UIP.
- 21 EU Athletes se prezintă ca fiind principala asociație europeană care reprezintă sportivii și jucătorii în diferite discipline sportive.
- 22 La 23 iunie 2014, Comisia Europeană a fost sesizată de domnii Tuitert și Kerstholt cu o plângere în care aceștia au arătat că normele de autorizare prealabilă și de eligibilitate stabilite de UIP încălcau articolele 101 și 102 TFUE.
- 23 La 5 octombrie 2015, Comisia a decis să inițieze o procedură în acest sens.

- 24 La 29 septembrie 2016, Comisia a adresat UIP o comunicare privind obiecțiunile, în care a apreciat în esență că această asociație încălca articolul 101 TFUE. UIP a răspuns la această comunicare privind obiecțiunile la 16 ianuarie 2017.
- 25 La 8 decembrie 2017, Comisia a adoptat decizia în litigiu. Astfel cum se arată în considerentul (3) al deciziei menționate, aceasta vizează în principal normele de eligibilitate ale UIP, astfel cum au fost prezentate la punctele 13-18 din prezenta hotărâre, care permit acestei asociații să controleze participarea sportivilor la competiții de patinaj pe gheață și să îi sancționeze în cazul participării la o competiție neautorizată de aceasta. Cu toate acestea, astfel cum reiese din același considerent, ea vizează și normele de autorizare prealabilă de către UIP a competițiilor menționate, astfel cum au fost prezentate la punctele 9-12 din această hotărâre. În sfârșit, astfel cum se arată în considerentele (5) și (6) ale deciziei respective, aceasta vizează și regulile de arbitraj menționate la punctul 19 din hotărârea menționată.
- 26 În considerentele (112) și (115) ale deciziei în litigiu, Comisia a definit piața relevantă ca fiind piața mondială a organizării și a comercializării competițiilor internaționale de patinaj de viteză pe gheață, precum și a exploatarea diferitelor drepturi legate de aceste competiții.
- 27 În considerentele (116)-(134) ale acestei decizii, Comisia a apreciat că UIP deținea o poziție de forță pe piața relevantă și că era în măsură să influențeze în mod substanțial concurența care poate exista pe această piață. Elementele pe care le-a luat în considerare pentru a justifica această apreciere includ în special, pe de o parte, rolul central pe care această asociație îl ocupă pe piața respectivă, în calitatea sa de unică asociație sportivă internațională recunoscută de CIO în domeniul patinajului pe gheață și de asociație având ca scop reglementarea, administrarea, gestionarea și promovarea acestei discipline sportive la nivel mondial, și, pe de altă parte, împrejurarea că ea organizează și comercializează în paralel principalele competiții internaționale în acest domeniu. În cadrul analizei sale cu privire la acest subiect, Comisia s-a întemeiat în special pe competența UIP de a adopta norme ce se impun tuturor asociațiilor naționale care sunt membre ale sale, precum și ansamblului competițiilor internaționale de patinaj de viteză pe gheață, indiferent dacă acestea sunt organizate de UIP însăși, de membrii săi sau de entități ori de întreprinderi terțe. Comisia a arătat de asemenea în esență că aceste norme privesc toate problemele legate de organizarea, de desfășurarea și de exploatarea comercială a acestor competiții (autorizare prealabilă, reguli ale jocului, cerințe tehnice, condiții financiare, participarea sportivilor, vânzarea de drepturi, aplicarea de sancțiuni, soluționarea litigiilor etc.) și că ele sunt aplicabile tuturor actorilor care au vocația de a participa la acestea sau de a fi implicați în organizarea sau în exploatarea lor (asociații naționale, sportivi, organizatori, posturi de televiziune, sponsori etc.).
- 28 În considerentele (146)-(152) ale deciziei menționate, Comisia a apreciat că UIP trebuia să fie calificată atât drept „asociere de întreprinderi” în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE, în măsura în care aceasta are ca membri asociații naționale de patinaj pe gheață care pot fi calificate ele însele drept „întreprinderi” în sensul acestei dispoziții, întrucât exercită activități economice care constau în organizarea și în comercializarea competițiilor, precum și în exploatarea diferitelor drepturi aferente acestora, cât și drept „întreprindere” în sensul dispoziției menționate, în măsura în care exercită și ea asemenea activități economice. Comisia a considerat deopotrivă că normele de autorizare prealabilă și de eligibilitate trebuiau calificate drept „decizii ale asocierilor de întreprinderi” în sensul aceleiași dispoziții.

- 29 În considerentele (162)-(188) ale deciziei în litigiu, Comisia a reținut în esență că normele de autorizare prealabilă și de eligibilitate aveau ca obiect restrângerea concurenței pe piața relevantă, în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE, pentru motivul că examinarea conținutului acestor norme, a contextului economic și juridic în care se înscriu și a scopurilor pe care urmăresc să le atingă evidențiază că permiteau UIP, pe de o parte, să împiedice organizatorii potențiali de competiții internaționale de patinaj de viteză pe gheață concurenți să intre pe această piață și, pe de altă parte, să limiteze posibilitatea pe care o au patinatorii profesioniști de viteză de a participa în mod liber la asemenea competiții, precum și, procedând astfel, să priveze potențialii organizatori ai acestora de serviciile sportivilor a căror prezență este necesară pentru desfășurarea lor.
- 30 În considerentele (189)-(209) ale acestei decizii, Comisia a arătat că, ținând seama de aprecierile care sunt rezumate la punctul anterior, nu era necesar să se examineze efectele normelor de autorizare prealabilă și de eligibilitate asupra concurenței înainte de a expune motivele pentru care considera că aceste norme aveau de asemenea ca efect restrângerea concurenței pe piața relevantă.
- 31 În considerentele (210)-(266) ale deciziei menționate, Comisia a arătat în esență că nu se putea considera că normele menționate nu intră în domeniul de aplicare al articolului 101 alineatul (1) TFUE pentru motivul că ar fi justificate de obiective legitime și necesare pentru urmărirea acestor obiective.
- 32 În considerentele (268)-(286) ale aceleiași decizii, Comisia a apreciat în esență că, deși nu constituiau, în sine, o restrângere a concurenței, regulile de arbitraj trebuiau totuși să fie considerate că consolidează restrângerea concurenței rezultată din normele de autorizare prealabilă și de eligibilitate.
- 33 În considerentele (287)-(348) ale deciziei în litigiu, Comisia a reținut printre altele că normele de autorizare prealabilă și de eligibilitate nu îndeplineau condițiile impuse de articolul 101 alineatul (3) TFUE pentru a putea beneficia de o exceptare, că aceste norme erau susceptibile să afecteze comerțul dintre statele membre și că era necesar să se impună UIP să înceteze încălcarea stabilită în această decizie, sub sancțiunea unor penalități cu titlu cominatoriu. În special, în considerentele (338)-(342) ale deciziei menționate, Comisia a precizat că măsurile pe care le impunea în sarcina UIP pentru a pune capăt acestei încălcări trebuiau printre altele să constea, în primul rând, în adoptarea unor criterii de autorizare prealabilă și de sancționare care să aibă un caracter obiectiv, transparent, nediscriminatoriu și proporțional, în al doilea rând, în instituirea unor proceduri adecvate de autorizare prealabilă și de sancționare, precum și, în al treilea rând, în modificarea regulilor de arbitraj astfel încât să asigure controlul efectiv al deciziilor luate la finalul acestor proceduri.
- 34 Dispozitivul deciziei în litigiu cuprinde un articol 1, potrivit căruia UIP „a încălcat articolul 101 [TFUE] [...] prin adoptarea și prin aplicarea normelor de eligibilitate, în special a normelor 102 și 103 din Regulamentele generale [...] din 2014 și din 2016, în privința patinajului de viteză”. Acesta conține de asemenea un articol 2 potrivit căruia se impune UIP să înceteze respectiva încălcare și să se abțină de la repetarea sa, precum și un articol 4 care prevede impunerea unor penalități cu titlu cominatoriu în cazul nerespectării acestor somații.

D. Acțiunea în fața Tribunalului și hotărârea atacată

- 35 Prin cererea depusă la grefa Tribunalului la 19 februarie 2018, UIP a formulat o acțiune având ca obiect anularea deciziei în litigiu. În susținerea acestei acțiuni, ea a invocat opt motive întemeiate în esență, primul, pe încălcarea obligației de motivare, al doilea-al cincilea, pe încălcarea articolului 101 TFUE, întrucât acest articol a fost aplicat normelor de autorizare prealabilă și de eligibilitate, al șaselea, pe încălcarea articolului menționat în măsura în care acesta a fost aplicat regulilor de arbitraj, și al șaptelea și al optulea, pe caracterul nelegal al somațiilor și, respectiv, al penalităților cu titlu cominatoriu care i-au fost impuse.
- 36 Prin înscrisurile depuse la grefa Tribunalului la 1 iunie 2018, domnii Tuitert și Kerstholt, precum și EU Athletes au formulat cereri de intervenție în susținerea concluziilor Comisiei.
- 37 Prin Ordonanța din 12 septembrie 2018, președinta Camerei a șaptea a Tribunalului a admis aceste intervenții.
- 38 La 20 decembrie 2019, Tribunalul a trimis cauza unui complet de judecată extins.
- 39 La 16 decembrie 2020, Tribunalul a adoptat hotărârea atacată, în care a statuat în esență că decizia în litigiu nu era afectată de nelegalitate în măsura în care privea normele de autorizare prealabilă și de eligibilitate, ci că era nelegală în măsura în care privea regulile de arbitraj.
- 40 În această privință, în primul rând, Tribunalul a apreciat, la punctele 52-63 din hotărârea atacată, că primul motiv, întemeiat pe existența unei contradicții de motivare care afectează decizia în litigiu, nu era întemeiat.
- 41 În al doilea rând, Tribunalul a considerat, la punctele 64-123 din hotărârea atacată, că al doilea și al patrulea motiv invocate de UIP nu permiteau să se considere eronate aprecierile Comisiei potrivit cărora normele de autorizare prealabilă și de eligibilitate aveau ca obiect restrângerea concurenței, în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE.
- 42 În această privință, Tribunalul a statuat în esență, mai întâi, la punctele 69-76 din hotărârea atacată, că, deși competențele de reglementare, de control, de decizie și de sancționare deținute de UIP nu îi fuseseră delegate de o autoritate publică, normele edictate de această asociație, în calitatea sa de unică asociație sportivă internațională existentă în domeniul patinajului pe gheață, trebuiau interpretate în lumina, în special, a jurisprudenței referitoare la exercitarea în paralel de către aceeași entitate a unei activități economice, precum și a unor competențe susceptibile să fie utilizate pentru a împiedica intrarea pe piață a unor entități sau întreprinderi concurente la momentul respectiv sau potențial concurente (Hotărârea din 1 iulie 2008, MOTOE, C-49/07, EU:C:2008:376, și Hotărârea din 28 februarie 2013, Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas, C-1/12, EU:C:2013:127). În acest context, Tribunalul a observat de asemenea că normele de autorizare prealabilă și de eligibilitate priveau organizarea celor mai importante și lucrative competiții internaționale de patinaj de viteză pe gheață, în special autorizarea prealabilă a respectivelor competiții, precum și participarea sportivilor la acestea.
- 43 În continuare, instanța menționată a apreciat, la punctele 77-121 din hotărârea atacată, că, ținând seama de conținutul normelor de autorizare prealabilă și de eligibilitate, de scopurile urmărite de acestea, precum și de contextul economic și juridic în care se înscriu, Comisia a putut concluziona în mod valabil că respectivele norme aveau ca obiect restrângerea concurenței, în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE.

- 44 În sfârșit, Tribunalul a considerat, la punctul 123 din hotărârea atacată, că, pe cale de consecință, nu era necesar să examineze, în plus, argumentele prezentate de UIP în cadrul celui de al treilea motiv, în vederea contestării aprecierilor Comisiei referitoare la efectele actuale sau potențiale ale normelor menționate asupra concurenței.
- 45 În al treilea rând, Tribunalul a reținut, la punctele 124-130 din hotărârea atacată, că, contrar celor susținute de UIP în cadrul celui de al cincilea motiv invocat, Comisia nu a încălcat domeniul de aplicare teritorial al articolului 101 TFUE prin faptul că a ținut seama, în decizia în litigiu, de refuzul UIP de a autoriza un proiect de competiție de patinaj de viteză pe gheață care trebuia să aibă loc în Dubai (Emiratele Arabe Unite), așadar într-un stat terț. În această privință, instanța menționată a apreciat în esență că instituția respectivă s-a referit la acest element pentru a ilustra aplicarea normelor de autorizare prealabilă edictate de UIP, demonstrând totodată, pe de altă parte, că aceste norme puteau produce efecte imediate, substanțiale și previzibile în cadrul Uniunii.
- 46 În al patrulea rând, Tribunalul, după ce a considerat operant, la punctele 134-140 din hotărârea atacată, al șaselea motiv invocat de UIP, care privea aprecierea efectuată de Comisie în decizia în litigiu referitor la regulile de arbitraj, a admis acest motiv la punctele 141-164 din această hotărâre.
- 47 În al cincilea și ultimul rând, Tribunalul a apreciat, pe cale de consecință, la punctele 165-178 din hotărârea atacată, că al șaptelea și al optulea motiv invocate de UIP, referitoare la legalitatea somațiilor și a penalităților cu titlu cominatoriu prevăzute de decizia în litigiu, trebuiau admise în parte, în măsura în care aceste somații și aceste penalități cu titlu cominatoriu se raportau la regulile de arbitraj. În același timp, Tribunalul a respins în rest aceste motive.
- 48 Având în vedere ansamblul acestor aprecieri, Tribunalul a anulat în parte articolele 2 și 4 din decizia în litigiu, respingând în rest acțiunea.

II. Concluziile părților

- 49 Prin recursul formulat, UIP solicită Curții:
- anularea hotărârii atacate în măsura în care prin aceasta s-a respins în parte acțiunea în primă instanță;
 - anularea deciziei în litigiu în măsura în care aceasta nu a fost deja anulată prin hotărârea atacată și
 - obligarea Comisiei și a intervenienților în primă instanță la plata cheltuielilor de judecată efectuate atât în primă instanță, cât și în recurs.
- 50 Comisia solicită respingerea recursului și obligarea UIP la plata cheltuielilor de judecată.
- 51 Domnii Tuitert și Kerstholt, precum și EU Athletes solicită respingerea recursului.
- 52 Prin recursul incident formulat, domnii Tuitert, Kerstholt, precum și EU Athletes solicită Curții:
- anularea hotărârii atacate în măsura în care prin aceasta s-a anulat în parte decizia în litigiu;

- respingerea acțiunii în primă instanță în măsura în care aceasta nu a fost deja respinsă prin hotărârea atacată și
- obligarea UIP la plata cheltuielilor de judecată efectuate în recurs.

- 53 Comisia solicită admiterea recursului incident și obligarea UIP la plata cheltuielilor de judecată.
- 54 UIP solicită respingerea recursului incident și obligarea domnilor Tuitert și Kerstholt, precum și a EU Athletes la plata cheltuielilor de judecată.

III. Cu privire la recurs

- 55 În susținerea concluziilor prin care se solicită anularea în parte a hotărârii atacate, UIP invocă două motive, întemeiate pe încălcarea articolului 263 TFUE coroborat cu articolul 101 alineatul (1) TFUE.
- 56 Aceasta solicită, pe de altă parte, Curții să evoce litigiul și să se pronunțe cu privire la acesta.

A. Cu privire la primul motiv

1. Argumentele părților

- 57 Prin intermediul primului motiv, care este structurat în trei aspecte, UIP reproșează Tribunalului în esență că nu și-a respectat atribuțiile de instanță cu privire la legalitatea deciziilor adoptate de Comisie în aplicarea normelor de concurență și că a încălcat noțiunea de restrângere a concurenței prin „obiect” prevăzută la articolul 101 alineatul (1) TFUE.
- 58 Anterior prezentării motivului menționat, UIP prezintă trei elemente de context care, în opinia sa, trebuie să clarifice examinarea acestuia.
- 59 În primul rând, aceasta arată că, timp de aproape un secol (1892-1990), normele de eligibilitate care încadrează participarea sportivilor la competițiile de patinaj pe gheață s-au aplicat exclusiv unor amatori, înainte de a se decide, în urma unei evoluții a poziției CIO, să se permită unor profesioniști să participe și ei la aceste competiții. Ea adaugă că normele de autorizare prealabilă aplicabile competițiilor menționate au fost introduse ca urmare a acestei evoluții, cu scopul de a garanta că acestea se derulează în conformitate cu aceleași norme la nivel mondial, indiferent dacă sunt organizate de UIP sau de o entitate ori de o întreprindere terță.
- 60 În al doilea rând, UIP observă că decizia în litigiu vizează patinajul de viteză pe gheață, care constituie o disciplină sportivă de nișă ce a reprezentat pentru ea o cifră de afaceri de 5 milioane de franci elvețieni (CHF) (aproximativ 5,1 milioane de euro la cursul de schimb actual) pentru anul 2016, dintr-un total de aproape 32 de milioane CHF (aproximativ 32,7 milioane de euro la cursul de schimb actual), al cărui sold provine din disciplina sportivă mai cunoscută reprezentată de patinajul artistic. Ea adaugă că această disciplină sportivă de nișă nu prezintă decât o atracție limitată pentru publicul larg și că această situație este cea care explică faptul că nicio entitate sau întreprindere terță nu i-a prezentat niciodată o cerere de organizare a unei competiții internaționale în acest domeniu, până la cea care este menționată în decizia în litigiu. În schimb, ea ar fi primit 20 de cereri de această natură în domeniul patinajului artistic în cursul ultimilor

douăzeci de ani, toate fiind autorizate. UIP precizează de asemenea că refuzul de a autoriza singura cerere care i-a fost prezentată, în două rânduri (și anume în cursul anului 2011, apoi în cursul anului 2014), în domeniul patinajului de viteză pe gheață s-a întemeiat pe locul central pe care organizatorul competiției internaționale preconizate intenționa să îl confere pariurilor. De altfel, acest proiect ar fi fost în final autorizat în cursul anului 2016 în Țările de Jos într-un format care nu mai includea recurgerea la pariuri.

- 61 În al treilea rând, UIP arată că, deși a calificat normele de autorizare prealabilă și de eligibilitate drept restrângere a concurenței prin „obiect” și prin „efect” în decizia în litigiu, Comisia a renunțat totuși la opoziția de principiu pe care o manifestase inițial în comunicarea sa privind obiecțiunile cu privire la aceste norme, concentrându-se pe caracterul lor arbitrar și disproporționat în speță. De altfel, aceasta ar explica faptul că UIP a pus în aplicare somațiile care figurează la articolul 2 din decizia în litigiu în special prin intermediul unei comunicări vizând modificarea normelor menționate, iar nu eliminarea acestora.
- 62 Observând că UIP nu invocă existența niciunei denaturări a faptelor în fața Curții și că faptele la care se referă hotărârea atacată trebuie, așadar, să fie considerate ca stabilite definitiv, Comisia contestă exactitatea elementelor contextuale prezentate în stadiul recursului de UIP. În special, ea arată, în primul rând, că cele 20 de competiții internaționale de patinaj artistic care au fost autorizate de aceasta nu au fost organizate, în realitate, de entități sau de întreprinderi terțe, ci de membri ai acestei asociații. În al doilea rând, și proiectul de competiție de patinaj de viteză pe gheață pe care UIP l-a autorizat în final în cursul anului 2016 a fost preluat, în intervalul respectiv, de o asociație națională membră a acesteia. În al treilea rând, refuzul UIP de a autoriza acest proiect, astfel cum a fost conceput inițial de o întreprindere terță, a intervenit în condițiile în care această asociație știa perfect că nu era prevăzută nicio recurgere la pariuri în acest cadru.
- 63 Pe de altă parte, Comisia subliniază că examinarea recursului trebuie efectuată în concordanță cu decizia în litigiu și cu hotărârea atacată, ținând seama de incidența pe care normele prevăzute de UIP o au nu numai asupra sportivilor, pe care acestea îi împiedică să își propună în mod liber serviciile unor potențiali organizatori de competiții internaționale, alții decât această asociație și membrii săi, ci și asupra respectivilor operatori înșiși, pe care îi împiedică să organizeze de o manieră liberă competiții internaționale atât în mod direct (norme de autorizare prealabilă), cât și în mod indirect (norme de eligibilitate).
- 64 Domnii Tuitert și Kerstholt, precum și EU Athletes susțin aceste argumente.

a) Cu privire la primul aspect

- 65 Prin intermediul primului aspect al primului motiv, UIP reproșează Tribunalului că a respins ca nefondate, ca inoperante sau fără examinare anumite argumente și elemente de probă pe care le prezentase în primă instanță, în cadrul celui de al doilea motiv de anulare, întemeiat pe încălcarea articolului 101 alineatul (1) TFUE, cu scopul de a contesta aprecierile pe care s-a întemeiat Comisia pentru a concluziona în sensul existenței unei restrângeri a concurenței prin „obiect”.
- 66 În această privință, ea susține mai întâi că, în decizia în litigiu, Comisia a apreciat, în practică, în mod coroborat adoptarea și aplicarea normelor de autorizare prealabilă și de eligibilitate, apoi a calificat aceste două elemente drept restrângere a concurenței prin „obiect”, astfel cum Tribunalul a recunoscut de altfel la punctele 57 și 126 din hotărârea atacată.

- 67 În continuare, ea arată că a invitat Tribunalul, prin intermediul celui de al doilea motiv de anulare, să înlăture această calificare juridică, precum și să cenzureze erorile vădite de apreciere care au determinat Comisia să o rețină. Mai exact, UIP precizează că a contestat, în primă instanță, diferitele aprecieri ale Comisiei care figurează în considerentele (174)-(179) ale deciziei în litigiu, referitoare la aplicarea normelor de autorizare prealabilă și de eligibilitate, astfel cum s-a arătat, în ceea ce privește patinajul de viteză pe gheață, prin refuzul său pretins intenționat și anticoncurențial de a autoriza unicul proiect de competiție internațională concurentă care i-a fost prezentat în cursul ultimilor 20 de ani, în versiunea sa inițială, și, în ceea ce privește patinajul artistic, prin autorizarea paralelă a aproximativ 20 de competiții internaționale organizate de terți.
- 68 În sfârșit, ea arată că Tribunalul nu și-a respectat atribuțiile în temeiul articolului 263 TFUE prin înlăturarea argumentelor și a elementelor sale de probă cu privire la acest aspect, la punctele 116, 117, 121 și 127 din hotărârea atacată, pentru motivul că erau nefondate, inoperante sau chiar lipsite de relevanță în măsura în care se raportau fie la elemente de intenționalitate și de aplicare a căror luare în considerare nu era necesară pentru a stabili existența unei restrângeri a concurenței prin „obiect”, fie la o altă disciplină sportivă decât cea care constituie piața vizată de această restricție. În plus, această instanță ar fi trecut sub tăcere alte argumente sau elemente de probă care îi fuseseră prezentate, în special cele referitoare la tematica pariurilor. În această privință, UIP subliniază că, deși nu erau prevăzute efectiv în cadrul proiectului de competiție internațională terță care îi fusese prezentat, aceste pariuri se aflau totuși în centrul conceptului pe care organizatorul competiției respective intenționa să îl promoveze.
- 69 Comisia, susținută de domnii Tuitert și Kerstholt, precum și de EU Athletes, contestă toate aceste argumente.

b) Cu privire la al doilea aspect

- 70 Prin intermediul celui de al doilea aspect al primului motiv, UIP reproșează Tribunalului că a înlocuit aprecierea factuală și juridică a Comisiei cu propria apreciere, reținând existența unei încălcări diferite de cea care a fost constatată la articolul 1 din decizia în litigiu, cu încălcarea competențelor pe care le deține în temeiul articolului 263 TFUE și întemeindu-se pe o interpretare eronată a articolului 101 alineatul (1) TFUE.
- 71 În această privință, ea susține, în primul rând, că Tribunalul nu numai că s-a concentrat pe un comportament parțial diferit de cel care fusese incriminat de Comisie (vizând însăși existența unor norme de autorizare prealabilă și de eligibilitate, iar nu adoptarea și aplicarea lor combinate), ci a procedat de asemenea la o calificare diferită a acestui comportament. Cu privire la acest al doilea aspect, Tribunalul ar fi concluzionat astfel exclusiv în sensul existenței unei restrângeri a concurenței prin „obiect”, întemeindu-se, în plus, nu numai pe elementele pe care Comisia le-a prezentat ca temei în secțiunea 8.3 din decizia în litigiu (intitulată „Restrângerea concurenței prin obiect”), ci și pe cele menționate în secțiunea 8.5 din aceasta (intitulată „Normele de eligibilitate intră în domeniul de aplicare al articolului 101 [TFUE]”). Or, cea din urmă ar privi o problemă distinctă.
- 72 În al doilea rând, această rescriere a deciziei în litigiu ar fi ea însăși întemeiată pe o interpretare eronată din punct de vedere juridic a articolului 101 alineatul (1) TFUE.
- 73 Astfel, dispoziția menționată ar distinge restrângerile concurenței prin „obiect” și prin „efect”, prima dintre aceste două calificări fiind aplicabilă numai comportamentelor care pot fi considerate, prin însăși natura lor, ca fiind dăunătoare concurenței. Or, în speță, Tribunalul nu ar

fi explicat în ce mod diferitele elemente la care s-a referit la punctele 87-89, 91-93 și 101-110 din hotărârea atacată justificau reținerea unei asemenea calificări. Dimpotrivă, Tribunalul s-ar fi limitat să examineze termenii în care sunt formulate normele de autorizare prealabilă și de eligibilitate, precum și scopurile urmărite de acestea în mod abstract și decontextualizat, apoi să concluzioneze, în urma acestei examinări, în sensul posibilității sau a riscului ca aceste norme să fie utilizate în scopuri anticoncurențiale ținând seama de puterea discreționară pe care o conferă UIP.

- 74 În plus, jurisprudența pe care s-a întemeiat Tribunalul în scopul analizei menționate (Hotărârea din 1 iulie 2008, MOTOE, C-49/07, EU:C:2008:376, și Hotărârea din 28 februarie 2013, Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas, C-1/12, EU:C:2013:127) ar fi relevantă numai în prezența restrângerilor concurenței prin „efect” și, prin urmare, nu ar putea fi aplicată prin analogie pentru a se pronunța cu privire la eventuala existență a unor restrângeri ale concurenței prin „obiect”, astfel cum a procedat această instanță la punctele 72 și 88 din hotărârea atacată.
- 75 Comisia, susținută de domnii Tuitert și Kerstholt, precum și de EU Athletes, contestă toate aceste argumente.

c) Cu privire la al treilea aspect

- 76 Prin intermediul celui de al treilea aspect al primului motiv, UIP reproșează Tribunalului că a săvârșit erori de drept prin validarea aprecierilor care au determinat Comisia să califice normele de autorizare prealabilă și de eligibilitate drept restrângere a concurenței prin obiect.
- 77 În această privință, ea arată, în primul rând, că Tribunalul a admis în mod eronat că conținutul acestor norme poate fi invocat în susținerea unei asemenea calificări.
- 78 Astfel, contrar aprecierilor Comisiei din considerentele (162) și (163) ale deciziei în litigiu, precum și celor enunțate de Tribunal la punctele 91 și 95 din hotărârea atacată, faptul că normele menționate prevăd posibilitatea UIP de a aplica un ansamblu de sancțiuni severe sportivilor care participă la competiții internaționale de patinaj de viteză pe gheață neautorizate ar fi, în sine, insuficient pentru a stabili existența unei restrângeri a concurenței prin obiect. Prin urmare, ar mai trebui ca examinarea efectelor lor să permită să se stabilească faptul că acestea au fost aplicate unor sportivi care au participat la competiții a căror autorizare se dovedește a fi fost refuzată pentru un motiv nelegitim.
- 79 În continuare, contrar celor ce rezultă în special din considerentul (163) al deciziei în litigiu și celor reținute de Tribunal la punctele 85-89 din hotărârea atacată, faptul că normele de autorizare prealabilă și de eligibilitate nu fac referire la obiective identificabile cu precizie, că ele nu cuprind criterii clar definite și că UIP se bucură, așadar, de o putere discreționară sau cel puțin de o marjă de apreciere prea largă pentru a le aplica nu ar permite, în sine, nici să se stabilească existența unei restrângeri a concurenței prin obiect. Și în acest caz ar fi necesar să se evalueze efectele concrete caracteristice.
- 80 În plus, contrar celor arătate de Comisie în special în considerentele (164) și (165) ale deciziei în litigiu, faptul că respectivele norme făceau referire, în versiunea lor adoptată în cursul anului 2014, la protecția intereselor economice ale UIP nu ar permite, ca atare, să se concluzioneze în sensul existenței unei restrângeri a concurenței, ceea ce Tribunalul ar fi recunoscut de altfel la punctele 98 și 109 din hotărârea atacată.

- 81 În sfârșit, contrar aprecierilor Comisiei din considerentul (166) al deciziei în litigiu, precum și contrar celor admise de Tribunal la punctul 97 din hotărârea atacată, faptul că normele menționate pot fi aplicate unor sportivi care participă la o competiție internațională terță neautorizată de UIP independent de orice conflict de programare între această competiție și o competiție organizată sau autorizată de UIP ar fi lipsit de relevanță, în măsura în care nu existența unui astfel de conflict de programare, ci promovarea pariurilor este cea care a determinat această asociație să refuze, în versiunea sa inițială, proiectul de competiție internațională terță la care se referă decizia în litigiu.
- 82 În al doilea rând, UIP susține că Tribunalul a săvârșit o eroare în trei privințe prin analizarea obiectivelor urmărite de normele de autorizare prealabilă și de eligibilitate.
- 83 Mai întâi, acesta ar fi recunoscut, la punctul 109 din hotărârea atacată, că UIP avea dreptul să încerce să își protejeze interesele economice, contrar celor reținute de Comisie în considerentul (169) al deciziei în litigiu, dar ar fi omis să tragă concluzia că instituția menționată nu putea deduce existența unui obiect anticoncurențial pentru acest simplu fapt.
- 84 În continuare, Tribunalul ar fi urmărit să remedieze această eroare și imposibilitatea corelativă de a se baza pe scopurile urmărite de normele de autorizare prealabilă și de eligibilitate pentru a întemeia o calificare drept obiect anticoncurențial deducând, la punctul 111 din hotărârea atacată, existența unui astfel de obiect din alte elemente, legate de caracterul pretins neclar, arbitrar și disproporționat al acestor norme. Procedând astfel, această instanță ar fi înlocuit cu propria apreciere aprecierea Comisiei care se întemeiase pe respectivele elemente, în decizia în litigiu, în alte scopuri [considerentele (255)-(258)] decât stabilirea unei restrângeri a concurenței prin obiect [considerentele (162)-(187)].
- 85 În sfârșit, din jurisprudență ar reieși că elementele menționate sunt pertinente numai pentru înțelegerea efectului unui comportament susceptibil să restrângă concurența (Hotărârea din 28 februarie 2013, Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas, C-1/12, EU:C:2013:127, punctul 69).
- 86 În al treilea rând, UIP susține că Tribunalul a săvârșit erori de drept prin faptul că a controlat aprecierile Comisiei referitoare la contextul economic și juridic în care se înscriu normele de autorizare prealabilă și de eligibilitate. Pe de o parte, această instanță ar fi respins în mod eronat, la punctele 115-117 din hotărârea atacată, argumentele sale referitoare la autorizarea a numeroase competiții internaționale terțe în domeniul patinajului artistic pentru motivul că acesta din urmă nu făcea parte din piața relevantă în speță. Astfel, din jurisprudență ar reieși că elemente referitoare la o altă piață decât piața relevantă pot fi luate în considerare în cadrul examinării acestui context (Hotărârea din 11 septembrie 2014, CB/Comisia, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, punctele 78 și 79). Pe de altă parte, instanța menționată ar fi înlăturat în mod eronat, la punctul 119 din hotărârea atacată, aceste numeroase exemple dovedite de autorizare a unor competiții terțe pentru motivul că, în opinia sa, Comisia reținuse în mod întemeiat că exista o posibilitate sau un risc de aplicare arbitrară a normelor de autorizare prealabilă și de eligibilitate.
- 87 Comisia, susținută de domnii Tuitert și Kerstholt, precum și de EU Athletes, contestă toate aceste argumente.

2. Aprecierea Curții

- 88 Prin intermediul celor trei aspecte ale primului motiv de recurs, UIP critică, referitor la diferite puncte, modul în care Tribunalul a controlat legalitatea deciziei în litigiu și rezultatul la care a ajuns la finalul acestui control. În esență, aceasta arată că, ținând seama, pe de o parte, de sensul și de domeniul de aplicare al articolului 101 TFUE și, pe de altă parte, de modul în care această dispoziție a fost aplicată de Comisie în decizia în litigiu, hotărârea atacată trebuie anulată ca urmare a unor erori de drept întemeiate, în primul rând, pe faptul că Tribunalul a înlocuit aprecierea Comisiei cu propria apreciere reținând existența unei alte încălcări decât cea care fusese caracterizată de această instituție (al doilea aspect), în al doilea rând, pe faptul că Tribunalul a admis în mod eronat că această încălcare poate fi considerată ca având drept „obiect” restrângerea concurenței (al doilea și al treilea aspect) și, în al treilea rând, pe faptul că Tribunalul nu și-a respectat atribuțiile prin înlăturarea anumitor argumente și elemente de probă dintre cele care îi fuseseră prezentate în vederea contestării acestei calificări (primul și al treilea aspect).
- 89 Ținând seama de modul în care este structurat acest motiv, trebuie să se examineze împreună diferitele aspecte ale acestuia, după ce se va fi amintit sensul și domeniul de aplicare ale dispozițiilor articolului 101 TFUE, în raport cu care trebuie apreciată eventuala lor temeinicie.
- 90 În această privință, trebuie amintit în prealabil că nu sunt contestate nici constatările Comisiei și ale Tribunalului potrivit cărora UIP trebuie să fie calificată, în raport cu articolul 101 TFUE, drept „asociere de întreprinderi” care exercită, pe de altă parte, o activitate economică constând în organizarea și în comercializarea de competiții internaționale de patinaj de viteză pe gheață, nici cele potrivit cărora normele de autorizare prealabilă și de eligibilitate constituie o „decizie a unei asocieri de întreprinderi” în sensul aceluiași articol. Nu sunt contestate nici constatările potrivit cărora această decizie a unei asocieri de întreprinderi este susceptibilă să „afecteze comerțul dintre statele membre”, în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE. În sfârșit, nu sunt contestate, nici măcar cu titlu subsidiar, nici constatările potrivit cărora decizia menționată nu îndeplinește diferitele condiții necesare pentru a putea beneficia de o exceptare în temeiul articolului 101 alineatul (3) TFUE.

a) Cu privire la aplicabilitatea articolului 101 TFUE în privința sportului ca activitate economică

- 91 În măsura în care exercitarea unui sport constituie o activitate economică, acesta intră sub incidența dispozițiilor dreptului Uniunii care sunt aplicabile în prezența unei astfel de activități (a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 decembrie 1974, Walrave și Koch, 36/74, EU:C:1974:140, punctul 4, precum și Hotărârea din 16 martie 2010, Olympique Lyonnais, C-325/08, EU:C:2010:143, punctul 27).
- 92 Numai anumite norme specifice care, pe de o parte, au fost adoptate exclusiv pentru motive de ordin neeconomic și care, pe de altă parte, se referă la aspecte care privesc numai sportul ca atare trebuie considerate străine de orice activitate economică. Această situație se regăsește în special în cazul celor privind excluderea jucătorilor străini din compunerea echipelor care participă la competiții între echipele reprezentative ale țării lor sau privind stabilirea criteriilor de clasificare utilizate pentru selectarea sportivilor care participă la competiții cu titlu individual (a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 decembrie 1974, Walrave și Koch, 36/74, EU:C:1974:140, punctul 8;

Hotărârea din 15 decembrie 1995, *Bosman*, C-415/93, EU:C:1995:463, punctele 76 și 127, precum și Hotărârea din 11 aprilie 2000, *Deliège*, C-51/96 și C-191/97, EU:C:2000:199, punctele 43, 44, 63, 64 și 69).

- 93 Cu excepția acestor norme specifice, normele care provin de la asociațiile sportive și, în sens mai larg, comportamentul asociațiilor care le-au adoptat întră sub incidența dispozițiilor Tratatului FUE privind dreptul concurenței atunci când condițiile de aplicare a acestor dispoziții sunt îndeplinite (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 iulie 2006, *Meca-Medina și Majcen/Comisia*, C-519/04 P, EU:C:2006:492, punctele 30-33), ceea ce implică faptul că aceste asocieri pot fi calificate drept „întreprinderi” în sensul articolelor 101 și 102 TFUE sau că normele în cauză pot fi calificate drept „decizii ale asocierilor de întreprinderi” în sensul articolului 101 TFUE.
- 94 Această situație se poate regăsi în special în cazul normelor ce se referă la exercitarea de către o asociație sportivă a unor competențe care contribuie la autorizarea prealabilă a competițiilor sportive, a căror organizare și comercializare constituie o activitate economică pentru întreprinderile care le desfășoară sau care intenționează să le desfășoare, inclusiv o astfel de asociație (a se vedea în acest sens Hotărârea din 1 iulie 2008, *MOTOE*, C-49/07, EU:C:2008:376, punctul 28). Acesta poate fi deopotrivă cazul normelor care urmăresc să reglementeze participarea sportivilor la astfel de competiții, ce constituie o activitate economică atunci când aceștia exercită sportul în cauză cu titlu profesionist sau semiprofesionist.
- 95 În aceste condiții, activitatea sportivă prezintă particularități incontestabile care, deși privesc în special sportul amator, se pot regăsi și în exercitarea sportului ca activitate economică (a se vedea în acest sens Hotărârea din 13 aprilie 2000, *Lehtonen și Castors Braine*, C-176/96, EU:C:2000:201, punctul 33).
- 96 Or, particularitățile care caracterizează un sector economic pot fi eventual luate în considerare, printre alte elemente și în măsura în care se dovedesc relevante, în cadrul aplicării articolului 101 TFUE și în special cu ocazia examinării aspectului dacă trebuie să se considere că un anumit comportament are ca „obiect” sau, în lipsa acestuia, ca „efect” împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței ținând seama de contextul economic și juridic în care se înscrie, precum și de „condițiile reale” sau de „cadrul real” care caracterizează structura și funcționarea sectorului sau piețelor în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 decembrie 1994, *DLG*, C-250/92, EU:C:1994:413, punctul 31). O asemenea examinare poate implica să se țină seama, de exemplu, de natura, de organizarea sau chiar de funcționarea sportului vizat și, mai precis, de gradul său de profesionalizare, de felul în care el este exercitat, de modul în care interacționează diferiții actori care participă la acesta, precum și de rolul jucat de structurile sau de organismele responsabile de acesta la toate nivelurile, cu care Uniunea favorizează cooperarea, conform articolului 165 alineatul (3) TFUE.

b) Cu privire la articolul 101 alineatul (1) TFUE

- 97 Articolul 101 alineatul (1) TFUE declară incompatibile cu piața internă și interzice orice acorduri între întreprinderi, orice decizii ale asocierilor de întreprinderi și orice practici concertate care pot afecta comerțul dintre statele membre și care au ca obiect sau efect împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței în cadrul pieței interne.

1) Cu privire la caracterizarea existenței unui comportament având ca „obiect” sau „efect” împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE

- 98 Pentru a putea considera, într-un anumit caz, că un acord, o decizie a unei asocieri de întreprinderi sau o practică concertată intră sub incidența interdicției prevăzute la articolul 101 alineatul (1) TFUE, este necesar, în conformitate cu termenii înșiși ai acestei dispoziții, să se demonstreze fie că acest comportament are ca obiect împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței, fie că acest comportament are un asemenea efect (a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 iunie 1966, LTM, 56/65, EU:C:1966:38, pagina 359, și Hotărârea din 29 iunie 2023, Super Bock Bebidas, C-211/22, EU:C:2023:529, punctul 31).
- 99 În acest scop, trebuie să se procedeze, într-o primă etapă, la examinarea obiectului comportamentului în cauză. În ipoteza în care, la finalul unei asemenea examinări, acest comportament se dovedește a avea un obiect anticoncurențial, nu este necesar să se procedeze la examinarea efectului său asupra concurenței. Prin urmare, numai în ipoteza în care comportamentul menționat nu poate fi considerat ca având un astfel de obiect anticoncurențial este necesar să se procedeze, într-o a doua etapă, la examinarea acestui efect (a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 iunie 1966, LTM, 56/65, EU:C:1966:38, pagina 359, precum și Hotărârea din 26 noiembrie 2015, Maxima Latvija, C-345/14, EU:C:2015:784, punctele 16 și 17).
- 100 Examinarea care trebuie efectuată diferă după cum privește aspectul dacă comportamentul în cauză are ca „obiect” sau „efect” împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței, fiecare dintre aceste două noțiuni fiind supusă unui regim juridic și probatoriu distinct [a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctul 63].

i) Cu privire la caracterizarea existenței unui comportament având ca „obiect” împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței

- 101 După cum rezultă din jurisprudența constantă a Curții, astfel cum a fost recapitulată în special în Hotărârea din 23 ianuarie 2018, F. Hoffmann-La Roche și alții (C-179/16, EU:C:2018:25, punctul 78), și în Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții (C-307/18, EU:C:2020:52, punctul 67), noțiunea de „obiect” anticoncurențial, deși nu constituie, după cum rezultă din cuprinsul punctelor 98 și 99 din prezenta hotărâre, o excepție în raport cu noțiunea de „efect” anticoncurențial, trebuie totuși să fie interpretată în mod strict.
- 102 Astfel, această noțiune trebuie înțeleasă ca făcând trimitere exclusiv la anumite tipuri de coordonare între întreprinderi care indică un grad suficient de nocivitate pentru concurență pentru a se putea considera că o examinare a efectelor acestora nu este necesară. Astfel, anumite forme de coordonare între întreprinderi pot fi considerate, prin însăși natura lor, ca fiind dăunătoare pentru buna funcționare a concurenței [a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 iunie 1966, LTM, 56/65, EU:C:1966:38, pagina 359; Hotărârea din 23 ianuarie 2018, F. Hoffmann-La Roche și alții, C-179/16, EU:C:2018:25, punctul 78, precum și Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctul 67].
- 103 Printre tipurile de comportamente care trebuie considerate ca atare figurează, în primul rând, anumite comportamente coluzive deosebit de nocive față de concurență, precum cartelurile orizontale care conduc la stabilirea prețurilor, la limitarea capacităților de producție sau la repartizarea clientelei. Astfel, aceste tipuri de comportamente sunt de natură să determine o

creștere a prețurilor sau o reducere a producției și, așadar, a ofertei, conducând la o utilizare necorespunzătoare a resurselor, în detrimentul întreprinderilor utilizatoare și al consumatorilor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 20 noiembrie 2008, *Beef Industry Development Society și Barry Brothers*, C-209/07, EU:C:2008:643, punctele 17 și 33; Hotărârea din 11 septembrie 2014, *CB/Comisia*, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, punctul 51, precum și Hotărârea din 16 iulie 2015, *ING Pensii*, C-172/14, EU:C:2015:484, punctul 32).

- 104 Fără a fi în mod necesar la fel de nocive față de concurență, alte tipuri de comportamente pot fi de asemenea considerate, în anumite cazuri, ca având un obiect anticoncurențial. Aceasta este situația în special în cazul anumitor tipuri de acorduri orizontale, altele decât cartelurile, de exemplu cele care conduc la excluderea de pe piață a unor întreprinderi concurente [a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 ianuarie 2020, *Generics (UK) și alții*, C-307/18, EU:C:2020:52, punctele 76, 77, 83-87 și 101, precum și Hotărârea din 25 martie 2021, *Lundbeck/Comisia*, C-591/16 P, EU:C:2021:243, punctele 113 și 114], sau chiar a anumitor tipuri de decizii ale unor asocieri de întreprinderi având ca obiect coordonarea comportamentului membrilor lor, în special în ceea ce privește prețurile (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 ianuarie 1987, *Verband der Sachversicherer/Comisia*, 45/85, EU:C:1987:34, punctul 41).
- 105 Pentru a determina, într-un anumit caz, dacă un acord, o decizie a unei asocieri de întreprinderi sau o practică concertată prezintă, prin însăși natura sa, un grad suficient de nocivitate pentru concurență pentru a putea fi considerat ca având ca obiect împiedicarea, restrângerea sau denaturarea acesteia, este necesar să se examineze, în primul rând, cuprinsul acordului, al deciziei sau al practicii în cauză, în al doilea rând, contextul economic și juridic în care se înscriu și, în al treilea rând, scopurile pe care urmăresc să le atingă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 septembrie 2014, *CB/Comisia*, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, punctul 53, precum și Hotărârea din 23 ianuarie 2018, *F. Hoffmann-La Roche și alții*, C-179/16, EU:C:2018:25, punctul 79).
- 106 În această privință, mai întâi, în ceea ce privește contextul economic și juridic în care se înscrie comportamentul în cauză, trebuie să se ia în considerare natura produselor sau a serviciilor în cauză, precum și condițiile reale care caracterizează structura și funcționarea sectorului/sectoarelor sau a pieței/piețelor relevante (Hotărârea din 11 septembrie 2014, *CB/Comisia*, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, punctul 53, precum și Hotărârea din 23 ianuarie 2018, *F. Hoffmann-La Roche și alții*, C-179/16, EU:C:2018:25, punctul 80). În schimb, nu este nicidecum necesar să se examineze și cu atât mai mult să se demonstreze efectele acestui comportament asupra concurenței, indiferent dacă sunt reale sau potențiale și negative sau pozitive, astfel cum rezultă din jurisprudența citată la punctele 98 și 99 din prezenta hotărâre.
- 107 În continuare, în ceea ce privește scopurile urmărite de comportamentul în cauză, este necesar să se determine scopurile obiective pe care acest comportament urmărește să le atingă în privința concurenței. În schimb, împrerurarea că întreprinderile implicate au acționat fără a avea intenția subiectivă de a împiedica, de a restrânge sau de a denatura concurența și faptul că au urmărit anumite obiective legitime nu sunt determinante în vederea aplicării articolului 101 alineatul (1) TFUE (a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 aprilie 2006, *General Motors/Comisia*, C-551/03 P, EU:C:2006:229, punctele 64 și 77, precum și jurisprudența citată, și Hotărârea din 20 noiembrie 2008, *Beef Industry Development Society și Barry Brothers*, C-209/07, EU:C:2008:643, punctul 21).
- 108 În sfârșit, luarea în considerare a ansamblului elementelor menționate la cele trei puncte precedente din prezenta hotărâre trebuie, în orice caz, să evidențieze motivele exacte pentru care comportamentul în cauză prezintă un grad suficient de nocivitate pentru concurență, care

justifică să se considere că are ca obiect împiedicarea, restrângerea sau denaturarea acesteia (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 septembrie 2014, CB/Comisia, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, punctul 69).

ii) Cu privire la caracterizarea existenței unui comportament având ca „efect” împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței

- 109 Noțiunea de comportament care are un „efect” anticoncurențial înglobează, în ceea ce o privește, orice comportament care nu poate fi considerat ca având un „obiect” anticoncurențial, cu condiția să se demonstreze că acest comportament are ca efect actual sau potențial împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței, iar aceasta în mod semnificativ [a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 mai 1998, Deere/Comisia, C-7/95 P, EU:C:1998:256, punctul 77, precum și Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctul 117].
- 110 În acest scop, este necesar să se examineze concurența în cadrul real în care s-ar produce în lipsa acordului, a deciziei unei asocieri de întreprinderi sau a practicii concertate în cauză [Hotărârea din 30 iunie 1966, LTM, 56/65, EU:C:1966:38, pagina 360, precum și Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctul 118], prin definirea pieței sau a piețelor pe care acest comportament are vocația să își producă efectele, apoi prin caracterizarea acestora din urmă, indiferent dacă sunt reale sau potențiale. Această examinare implică ea însăși luarea în considerare a tuturor circumstanțelor relevante.

2) Cu privire la posibilitatea de a considera că anumite comportamente specifice nu intră sub incidența articolului 101 alineatul (1) TFUE

- 111 Reiese dintr-o jurisprudență consacrată a Curții că nu orice acord între întreprinderi sau orice decizie a unei asocieri de întreprinderi care limitează libertatea de acțiune a întreprinderilor părți la acest acord sau care sunt supuse respectării acestei decizii intră în mod necesar sub incidența interdicției prevăzute la articolul 101 alineatul (1) TFUE. Astfel, examinarea contextului economic și juridic în care se înscriu unele dintre aceste acorduri și unele dintre aceste decizii poate conduce la constatarea, în primul rând, că acestea se justifică prin urmărirea unuia sau mai multor obiective legitime de interes general lipsite, în sine, de caracter anticoncurențial, în al doilea rând, că mijloacele concrete la care se recurge pentru a urmări respectivele obiective sunt cu adevărat necesare în acest scop și, în al treilea rând, că, chiar dacă se dovedește că mijloacele menționate au ca efect inerent restrângerea sau denaturarea, cel puțin potențial, a concurenței, acest efect inerent nu depășește ceea ce este necesar, în special prin eliminarea oricărei concurențe. Această jurisprudență se poate aplica în special în prezența unor acorduri sau a unor decizii care iau forma unor norme adoptate de o asociație precum o asociație profesională sau o asociație sportivă, pentru a urmări anumite obiective de ordin etic sau deontologic și, în sens mai larg, pentru a încadra exercitarea unei activități profesionale, dacă asociația în cauză demonstrează că sunt îndeplinite condițiile care tocmai au fost amintite (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 februarie 2002, Wouters și alții, C-309/99, EU:C:2002:98, punctul 97; Hotărârea din 18 iulie 2006, Meca-Medina și Majcen/Comisia, C-519/04 P, EU:C:2006:492, punctele 42-48, precum și Hotărârea din 28 februarie 2013, Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas, C-1/12, EU:C:2013:127, punctele 93, 96 și 97).
- 112 Mai precis, în domeniul sportului, Curtea a fost determinată să arate, având în vedere elementele aflate la dispoziția sa, că reglementarea antidopaj adoptată de CIO nu intră sub incidența interdicției prevăzute la articolul 101 alineatul (1) TFUE, deși limitează libertatea de acțiune a

sportivilor și are ca efect inerent restrângerea concurenței potențiale dintre aceștia prin definirea unui prag dincolo de care prezența nandrolonului constituie dopaj, cu scopul de a menține desfășurarea loială, integră și obiectivă a competiției sportive, de a asigura egalitatea de șanse între sportivi, de a proteja sănătatea acestora, precum și de a asigura respectarea valorilor etice care se află în centrul sportului, printre care figurează meritul (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 iulie 2006, Meca-Medina și Majcen/Comisia, C-519/04 P, EU:C:2006:492, punctele 43-55).

- 113 În schimb, jurisprudența menționată la punctul 111 din prezenta hotărâre nu își poate găsi aplicarea în cazul unor comportamente care, departe de a se limita să aibă ca „efect” inerent restrângerea, cel puțin potențial, a concurenței prin limitarea libertății de acțiune a anumitor întreprinderi, prezintă, în privința acestei concurențe, un grad de nocivitate care justifică să se considere că acestea au ca „obiect” însuși împiedicarea, restrângerea sau denaturarea acesteia. Astfel, numai dacă se dovedește, la finalul examinării comportamentului care este în discuție într-un anumit caz, că acest comportament nu are ca obiect împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței, este necesar să se stabilească, în continuare, dacă acesta poate intra sub incidența jurisprudenței menționate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 februarie 2013, Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas, C-1/12, EU:C:2013:127, punctul 69; Hotărârea din 4 septembrie 2014, API și alții, C-184/13-C-187/13, C-194/13, C-195/13 și C-208/13, EU:C:2014:2147, punctul 49, precum și Hotărârea din 23 noiembrie 2017, CHEZ Elektro Bulgaria și FrontEx International, C-427/16 și C-428/16, EU:C:2017:890, punctele 51, 53, 56 și 57).
- 114 În ceea ce privește comportamentele având ca obiect împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței, acestora li se poate acorda beneficiul unei exceptări de la interdicția prevăzută la articolul 101 alineatul (1) TFUE numai în temeiul articolului 101 alineatul (3) TFUE și în măsura în care toate condițiile prevăzute de această dispoziție sunt respectate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 20 noiembrie 2008, Beef Industry Development Society și Barry Brothers, C-209/07, EU:C:2008:643, punctul 21).
- 115 Diferitele argumente prezentate de UIP trebuie apreciate în lumina tuturor acestor considerații.

c) Cu privire la încălcarea reținută în speță

- 116 În ceea ce privește argumentele UIP potrivit cărora Tribunalul a înlocuit aprecierea Comisiei cu propria apreciere reținând existența unei alte încălcări decât cea pe care aceasta o caracterizase, trebuie constatat, în primul rând, că, la punctele 57 și 126 din hotărârea atacată, Tribunalul a arătat în esență că Comisia reținuse existența unei încălcări constând în adoptarea și aplicarea de către UIP, pe piața mondială a organizării și a comercializării competițiilor internaționale de patinaj de viteză pe gheață, precum și a exploatării diferitelor drepturi legate de aceste competiții, normele de autorizare prealabilă și de eligibilitate, în versiunile adoptate în cursul anilor 2014 și 2016, după cum amintește de altfel UIP în recursul său. Tribunalul a indicat de asemenea, la primul dintre aceste două puncte, că Comisia calificase respectivul comportament drept încălcare a articolului 101 alineatul (1) TFUE pentru motivul că avea, pe de o parte, ca „obiect” și, pe de altă parte, ca „efect” restrângerea concurenței.
- 117 În al doilea rând, Tribunalul a efectuat, la punctele 77-120 din hotărârea atacată, controlul aprecierilor care au determinat Comisia să califice faptul că a adoptat și a aplicat normele de autorizare prealabilă și de eligibilitate a comportamentului având ca „obiect” restrângerea concurenței, examinându-le, *primo*, pe cele referitoare la conținutul acestor norme, *secundo*, pe cele privind scopurile vizate de normele menționate și, *tertio*, pe cele care se raportează la contextul în care se înscriu aceleași norme, conform jurisprudenței constante a Curții, la care se

face trimitere, de altfel, la punctele 66 și 67 din hotărârea atacată. La finalul controlului său, această instanță a apreciat, la punctele 121-123 din hotărârea atacată, că Comisia nu a săvârșit niciuna dintre erorile de drept și dintre erorile vădite de apreciere care îi erau imputate de UIP, astfel încât calificarea drept comportament având ca „obiect” restrângerea concurenței nu era nefondată și că, prin urmare, era inutilă pronunțarea cu privire la argumentele UIP referitoare la calificarea alternativă și subsidiară a comportamentului având ca „efect” restrângerea acestei concurențe.

- 118 În al treilea și ultimul rând, reiese din dosarul prezentat Curții că identificarea comportamentului în discuție în speță și calificarea dată acestuia, în hotărârea atacată, corespund conținutului deciziei în litigiu din perspectiva tuturor aspectelor. Astfel, articolul 1 din această decizie, potrivit căruia UIP a încălcat articolul 101 alineatul (1) TFUE prin adoptarea și prin aplicarea normelor de autorizare prealabilă și de eligibilitate, trebuie interpretat în lumina considerentelor (161)-(188) ale acesteia, în care Comisia a apreciat că, ținând seama de conținutul lor, de scopurile pe care urmăresc să le atingă și de contextul economic și juridic în care se înscriu, aceste norme trebuiau considerate ca având ca „obiect” restrângerea concurenței, înainte de a adăuga în mod distinct și independent, în considerentele (194)-(209) ale deciziei menționate, că normele menționate aveau de asemenea ca „efect” restrângerea concurenței.
- 119 În special, astfel cum reiese din aceste diferite constatări, Comisia nu a reținut o calificare juridică „combinând” noțiunile alternative de „obiect” și de „efect” anticoncurențial, astfel cum susține UIP. Dimpotrivă, aceasta a reținut, în paralel, două calificări juridice distincte și independente una de cealaltă, fiecare dintre acestea, presupunând că este justificată, fiind suficientă pentru a fundamenta dispoziitivul deciziei în litigiu.
- 120 În aceste condiții, contrar celor susținute de UIP, Tribunalul nu s-a pronunțat cu privire la o încălcare diferită de cea care fusese stabilită de Comisie. Dimpotrivă, Tribunalul s-a limitat să statueze că prima dintre cele două calificări juridice reținute de această instituție nu era afectată de niciuna dintre erorile invocate de UIP.
- 121 Pe de altă parte, deși este adevărat că secțiunile din hotărârea atacată care sunt consacrate controlului temeiniciei acestei calificări având în vedere conținutul (punctele 81-98), scopurile (punctele 99-114) și contextul economic și juridic (punctele 115-120) al normelor de autorizare prealabilă și de eligibilitate nu examinează în niciun moment modul în care ele au fost aplicate de UIP, trebuie să se constate că acest demers este identic cu cel care a fost urmat de Comisie în decizia în litigiu. Astfel, nici secțiunile acesteia în care sunt examinate conținutul [considerentele (162)-(167) și (180)-(187)], scopurile [considerentele (168)-(171)] și contextul economic și juridic [considerentele (172) și (173)] ale acestor norme nu abordează o asemenea problemă, care este examinată numai în cadrul unor secțiuni diferite, precum cele referitoare la „intenția” UIP [considerentele (174)-(179)] sau la „efectul” normelor menționate asupra concurenței [considerentele (199)-(205)].
- 122 În consecință, trebuie respinse ca nefondate argumentele UIP potrivit cărora Tribunalul a reținut existența unei alte încălcări decât cea care fusese stabilită de Comisie în decizia în litigiu, înlocuind aprecierea acestei instituții cu propria apreciere.

d) Cu privire la existența unui comportament având ca „obiect” restrângerea concurenței în speță

123 Argumentele UIP potrivit cărora Tribunalul a interpretat în mod eronat articolul 101 alineatul (1) TFUE și a concluzionat în mod eronat, pe baza acestei interpretări, că normele de autorizare prealabilă și de eligibilitate fuseseră calificate în mod întemeiat de Comisie drept comportament având ca „obiect” restrângerea concurenței sunt în principal de trei tipuri.

124 În esență, UIP reproșează Tribunalului, în primul rând, că a interpretat în mod eronat noțiunea de „obiect” anticoncurențial apreciind, asemenea Comisiei, că, ținând seama de tipul de comportament care era în discuție în speță, examinarea conținutului acestuia, a scopurilor pe care urmărea să le atingă, precum și a contextului economic și juridic în care se înscria trebuia efectuată în lumina Hotărârii din 1 iulie 2008, MOTOE (C-49/07, EU:C:2008:376) și a Hotărârii din 28 februarie 2013, Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas (C-1/12, EU:C:2013:127). În al doilea rând, Tribunalul ar fi statuat în mod eronat că acest comportament trebuia calificat drept încălcare a articolului 101 alineatul (1) TFUE pentru motivul că avea ca „obiect” restrângerea concurenței, astfel cum rezulta din aprecierile Comisiei referitoare la conținutul, la scopurile, precum și la contextul economic și juridic al normelor de autorizare prealabilă și de eligibilitate. În același timp, această instanță ar fi omis să se pronunțe cu privire la alte elemente esențiale, precum intenția atribuită UIP de către Comisie și efectele acestor norme asupra pieței în cauză, precum și asupra pieței conexe a patinajului artistic. În al treilea rând, prin examinarea comună a celui de al doilea și a celui de al patrulea motiv de anulare, care se refereau la noțiunea de „obiect” anticoncurențial în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE și, respectiv, la jurisprudența Curții potrivit căreia se poate considera că anumite comportamente nu intră în domeniul de aplicare al acestei dispoziții (Hotărârea din 19 februarie 2002, Wouters și alții, C-309/99, EU:C:2002:98), Tribunalul ar fi săvârșit erori de drept suplimentare care au constat în esență în a „fuziona” aceste două aspecte distincte și, respectiv, în a înlocui, procedând astfel, aprecierea Comisiei cu propria apreciere.

1) Cu privire la aplicabilitatea în speță a jurisprudenței rezultate din Hotărârea din 1 iulie 2008, MOTOE (C-49/07, EU:C:2008:376), și din Hotărârea din 28 februarie 2013, Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas (C-1/12, EU:C:2013:127)

125 Din jurisprudența Curții rezultă că menținerea sau dezvoltarea nedenaturată a concurenței pe piața internă nu poate fi garantată decât dacă este asigurată egalitatea de șanse între întreprinderi. Or, faptul de a conferi unei întreprinderi care desfășoară o anumită activitate economică competența de a stabili, *de iure* sau chiar *de facto*, ce alte întreprinderi sunt autorizate să exercite și ele respectiva activitate, precum și de a stabili condițiile în care aceasta din urmă poate fi exercitată o plasează într-o situație de conflict de interese și îi conferă un avantaj evident față de concurenții săi, permițându-i să îi împiedice să aibă acces pe piața relevantă sau să favorizeze propria activitate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 13 decembrie 1991, GB-Inno-BM, C-18/88, EU:C:1991:474, punctul 25; Hotărârea din 12 februarie 1998, Raso și alții, C-163/96, EU:C:1998:54, punctele 28 și 29, precum și Hotărârea din 1 iulie 2008, MOTOE, C-49/07, EU:C:2008:376, punctele 38, 49, 51 și 52), precum și, procedând astfel, să împiedice, în detrimentul consumatorilor, dezvoltarea concurenței bazate pe merite, limitând astfel producția, dezvoltarea de produse sau de servicii alternative ori inovația.

126 În consecință, o astfel de competență nu poate fi conferită unei anumite întreprinderi decât cu condiția de a fi însoțită de limite, de obligații și de un control, independent de aspectul dacă respectiva competență își are originea în atribuirea de către un stat membru a unor drepturi

exclusive sau speciale care plasează întreprinderea căreia îi este conferită în situație de poziție dominantă pe piața relevantă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 1 iulie 2008, MOTOE, C-49/07, EU:C:2008:376, punctele 50 și 53), în comportamentul autonom al unei întreprinderi în poziție dominantă, permițând acesteia să împiedice întreprinderi potențial concurente să intre pe această piață sau pe piețe conexe sau învecinate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 13 decembrie 1991, GB-Inno-BM, C-18/88, EU:C:1991:474, punctele 17-20 și 24) sau într-o decizie a unei asocieri de întreprinderi, cu atât mai mult atunci când asocierea de la care provine această decizie trebuie considerată, în paralel, o „întreprindere” ca urmare a activității economice pe care o exercită pe piața respectivă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 februarie 2013, Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas, C-1/12, EU:C:2013:127, punctele 39, 44, 45, 59, 91 și 92).

- 127 Acesta este motivul pentru care Curtea a arătat deja că, exceptând situația în care este însoțită de limite, de obligații și de un control de natură să excludă riscul exploatării abuzive a unei poziții dominante, o asemenea competență, în cazul în care este conferită unei întreprinderi aflate în situație de poziție dominantă, încalcă, prin însăși existența sa, articolul 102 TFUE coroborat, dacă este cazul, cu articolul 106 TFUE (a se vedea în acest sens Hotărârea din 1 iulie 2008, MOTOE, C-49/07, EU:C:2008:376, punctele 50 și 53).
- 128 În același mod, întrucât articolele 101 și 102 TFUE, deși urmăresc obiective distincte și au un domeniu de aplicare diferit, își pot găsi aplicarea concomitent în privința unui același comportament atunci când sunt îndeplinite condițiile de aplicare ale fiecăruia [a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 aprilie 1989, Saeed Flugreisen și Silver Line Reisebüro, 66/86, EU:C:1989:140, punctul 32; în Hotărârea din 16 martie 2000, Compagnie maritime belge transports și alții/Comisia, C-395/96 P și C-396/96 P, EU:C:2000:132, punctul 33, precum și Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctul 146] și întrucât aceste articole trebuie interpretate, așadar, în mod coerent, însă cu respectarea particularităților care le caracterizează, trebuie să se considere că o astfel de competență poate fi considerată ca având ca „obiect” împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței, în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE.
- 129 Presupunând că nu aceasta este situația, respectiva competență este susceptibilă, cel puțin, să fie considerată ca având ca „efect” împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței, astfel cum a arătat deja deopotrivă Curtea (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 februarie 2013, Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas, C-1/12, EU:C:2013:127, punctul 69).
- 130 Pentru aceste motive, Tribunalul a considerat în mod întemeiat în esență, la punctele 68-76 din hotărârea atacată, asemenea Comisiei în considerentele (172) și (173) ale deciziei în litigiu, că, ținând seama de tipul de comportament în discuție în speță, și anume o decizie a unei asocieri de întreprinderi care conferă acestei asociații responsabile de o disciplină sportivă o competență de reglementare, de control și de sancționare care îi permite să autorizeze sau să împiedice accesul întreprinderilor potențial concurente pe o anumită piață, pe care asociația menționată desfășoară ea însăși o activitate economică, examinarea obiectului acestui comportament, în special a conținutului său, a scopurilor pe care urmărește să le atingă, precum și a contextului economic și juridic în care se înscrie, trebuia efectuată în lumina jurisprudenței rezultate din Hotărârea din 1 iulie 2008, MOTOE (C-49/07, EU:C:2008:376), și din Hotărârea din 28 februarie 2013, Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas (C-1/12, EU:C:2013:127).

2) *Cu privire la calificarea comportamentului în discuție în speță*

- 131 Pentru a se pronunța cu privire la aspectul dacă o decizie a unei asociații de întreprinderi care conferă acestei asociații o competență de reglementare, de control și de sancționare care îi permite să autorizeze sau să împiedice accesul întreprinderilor potențial concurente la o anumită piață, pe care asociația menționată desfășoară ea însăși o activitate economică, trebuie considerată ca având ca obiect sau, în lipsa acestuia, ca efect împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței, este pertinent să se stabilească, mai întâi, dacă respectiva competență este încadrată de criterii materiale transparente, clare și precise (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 februarie 2013, *Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas*, C-1/12, EU:C:2013:127, punctele 84-86, 90, 91 și 99) care permit să se evite ca aceasta să poată fi utilizată în mod arbitrar. În plus, aceste criterii trebuie, în mod evident, să fi fost edictate într-o formă accesibilă, anterior oricărei puneri în aplicare a competenței pe care sunt destinate să o încadreze.
- 132 Printre acestea pot figura printre altele criterii care promovează, în mod adecvat și efectiv, organizarea de competiții sportive bazate pe egalitatea de șanse și pe merit.
- 133 În cazul unui răspuns afirmativ, astfel de criterii trebuie, în continuare, să fie apte să asigure exercitarea nediscriminatorie a unei astfel de competențe (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 februarie 2013, *Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas*, C-1/12, EU:C:2013:127, punctul 99) și, în ceea ce privește sancțiunile care pot fi aplicate, caracterul în același timp obiectiv și proporțional al acestora (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 iulie 2006, *Meca-Medina și Majcen/Comisia*, C-519/04 P, EU:C:2006:492, punctele 48 și 55). Pentru ca criteriile menționate să poată fi considerate, în general, nediscriminatorii, este necesar ca acestea să nu supună organizarea și comercializarea de competiții terțe, precum și participarea sportivilor la acestea unor cerințe care ar fi fie diferite de cele care sunt aplicabile competițiilor organizate și comercializate de entitatea decizională, fie identice sau similare, dar imposibile sau excesiv de dificil de îndeplinit în practică de către o întreprindere care nu are aceeași calitate de asociație sau nu are aceleași competențe precum această entitate și care se află, prin urmare, într-o situație diferită de aceasta. În ceea ce privește, mai precis, criteriile care guvernează stabilirea sancțiunilor ce pot fi aplicate, acestea trebuie, în plus, să garanteze că ele sunt determinate, în fiecare caz concret, cu respectarea principiului proporționalității, ținând seama în special de natura, de durata, precum și de gravitatea neîndeplinirii obligațiilor constatate.
- 134 În sfârșit, criteriile menționate trebuie să poată face obiectul unui control efectiv (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 februarie 2013, *Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas*, C-1/12, EU:C:2013:127, punctul 99).
- 135 Pe de altă parte, competența în cauză trebuie să fie încadrată de modalități procedurale transparente și nediscriminatorii, precum cele referitoare la termenile aplicabile depunerii unei cereri de autorizare prealabilă și la adoptarea unei decizii cu privire la aceasta, care nu sunt susceptibile să acționeze în detrimentul întreprinderilor potențial concurente, împiedicându-le să aibă acces în mod efectiv pe piață (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 februarie 2013, *Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas*, C-1/12, EU:C:2013:127, punctele 86 și 92) și, în definitiv, să limiteze astfel producția.
- 136 Având în vedere jurisprudența amintită la cele cinci puncte precedente din prezenta hotărâre, trebuie să se constate, în speță, în primul rând, că, contrar celor susținute de UIP, Tribunalul nu a săvârșit o eroare de drept în cadrul examinării obiectului normelor de autorizare prealabilă și de

eligibilitate, referindu-se la problema dacă aceste norme erau concepute astfel încât să permită să se evite ca competențele de autorizare prealabilă, de control și de sancționare pe care le conferă acestei asociații să fie utilizate în mod arbitrar, discriminatoriu sau disproporționat.

- 137 În special, fără a săvârși o eroare de drept, cu ocazia examinării concrete a conținutului normelor menționate, Tribunalul a reținut, la punctele 85-89 și 118 din hotărârea atacată, că acestea nu se justificau, în mod verificabil, prin niciun obiectiv specific și că nu reglementau puterea de apreciere de care dispune UIP pentru a autoriza sau pentru a refuza organizarea și punerea în aplicare a proiectelor de competiție de patinaj de viteză care îi pot fi prezentate de entități sau de întreprinderi terțe pe baza unor criterii de autorizare transparente, obiective, nediscriminatorii și, în consecință, controlabile, astfel încât trebuia să se considere că această asociație beneficiază de o putere discreționară.
- 138 Este necesar să se adauge că aceste aprecieri, care urmăreau, astfel cum rezultă din cuprinsul punctelor 83 și 84 din hotărârea atacată, să răspundă la argumente prezentate în mod specific de UIP pentru a contesta anumite aprecieri efectuate de Comisie în decizia în litigiu, nu pot fi considerate în esență ca fiind noi în raport cu aceasta din urmă. Astfel, în considerentul (173) al acestei decizii, Comisia s-a referit în general la necesitatea de a însoți o putere de apreciere precum cea de care dispune UIP de obligații, de limite și de un control, înainte de a indica în special, în considerentele (163) și (185) ale deciziei menționate, că această situație nu se regăsea în speță, în lipsa unei legături între această putere și obiective specifice și verificabile.
- 139 De asemenea, Tribunalul nu a săvârșit o eroare de drept atunci când a reținut în esență, la punctele 91-95 și 97 din hotărârea atacată, că sancțiunile care pot fi aplicate de UIP sportivilor ce participă la competiții de patinaj de viteză care nu au făcut obiectul unei autorizări prealabile din partea sa nu erau reglementate de criterii apte să le asigure caracterul obiectiv și proporțional și constituiau un element pertinent pentru a stabili dacă normele de autorizare prealabilă și de eligibilitate aveau ca obiect restrângerea concurenței pe piața relevantă. Nici aceste aprecieri, care vizau de asemenea, astfel cum rezultă din cuprinsul punctelor 83, 90 și 96 din hotărârea atacată, să răspundă la argumentele prezentate de UIP în susținerea acțiunii sale în anulare, nu pot fi considerate ca referindu-se la chestiuni noi în raport cu cele abordate în considerentele (162), (163), (166) și (186) ale deciziei în litigiu.
- 140 În al doilea rând, referindu-se în același timp, după cum tocmai s-a amintit, la jurisprudența citată la punctele 125-128 din prezenta hotărâre, Tribunalul și-a înscris aprecierile cu privire la acest subiect în cadrul unui raționament juridic de ansamblu, având ca finalitate să stabilească, în conformitate cu jurisprudența constantă citată la punctele 105-108 din această hotărâre și astfel cum reiese în special din cuprinsul punctelor 68, 76, 80 și 120 din hotărârea atacată, dacă Comisia a concluzionat în mod întemeiat că normele de autorizare prealabilă și de eligibilitate trebuiau considerate, ținând seama de conținutul lor, de scopurile pe care urmăresc să le atingă, precum și de contextul economic și juridic în care se încadrează, ca având ca obiect restrângerea concurenței în temeiul gradului suficient de nocivitate pe care o prezintă pentru aceasta.
- 141 Or, UIP nu contestă temeinicia acestui raționament juridic de ansamblu.
- 142 Astfel, ea se limitează, mai întâi, să susțină că anumite elemente dintre cele care au fost luate în considerare în cadrul raționamentului menționat, precum caracterul discreționar al puterii de autorizare prealabilă pe care i-o conferă normele de autorizare prealabilă și de eligibilitate, caracterul disproporționat al sancțiunilor pe care aceste norme îi permit să le aplice sportivilor care participă la competiții de patinaj de viteză neautorizate sau chiar împrejurarea că normele

menționate se refereau, cel puțin până în anul 2014, la un scop care constă în asigurarea protecției intereselor economice ale UIP nu sunt suficiente, private izolat, pentru a justifica concluzia acestei instanțe potrivit căreia normele respective au fost considerate în mod întemeiat ca având ca obiect restrângerea concurenței. Cu toate acestea, o asemenea argumentație nu este de natură să repună în discuție respectiva concluzie, din moment ce aceasta se întemeiază pe o evaluare de ansamblu.

- 143 În continuare, UIP susține în esență că această concluzie este afectată de o eroare de drept în măsura în care se întemeiază, în definitiv, pe posibilitatea sau pe riscul, inerent conținutului și economiei înseși a normelor de autorizare prealabilă și de eligibilitate, ca acestea să poată fi utilizate în scopuri anticoncurențiale care constau în împiedicarea entităților sau a întreprinderilor susceptibile să concureze această asociație să intre pe piața relevantă, precum și în favorizarea competițiilor organizate de aceasta din urmă.
- 144 Cu toate acestea, o asemenea concluzie, astfel cum a fost formulată la punctele 95, 118 și 119 din hotărârea atacată, este conformă cu jurisprudența Curții. Astfel, deși rezultă din această jurisprudență că unei asociații sportive precum UIP îi este permis să adopte, să aplice, precum și să impună respectarea, prin intermediul unor sancțiuni, a normelor referitoare la organizarea și la desfășurarea competițiilor internaționale în disciplina sportivă în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 aprilie 2000, *Deliège*, C-51/96 și C-191/97, EU:C:2000:199, punctele 67 și 68; Hotărârea din 18 iulie 2006, *Meca-Medina și Majcen/Comisia*, C-519/04 P, EU:C:2006:492, punctul 44, precum și Hotărârea din 13 iunie 2019, *TopFit și Biffi*, C-22/18, EU:C:2019:497, punctul 60), aceste considerații nu permit în niciun caz să se considere ca fiind legitime norme care, precum normele de autorizare prealabilă și de eligibilitate, nu sunt însoțite de limite, de obligații și de un control corespunzătoare.
- 145 Dimpotrivă, astfel de norme trebuie considerate, în lumina jurisprudenței amintite la punctele 125-128 din prezenta hotărâre, ca având ca obiect restrângerea concurenței. Astfel, ele acordă entității care le-a adoptat și care este abilitată să le pună în aplicare competența de a autoriza, de a controla sau de a condiționa accesul pe piață al oricărei întreprinderi potențial concurențe și de a stabili atât gradul de concurență care poate exista pe această piață, cât și condițiile în care poate fi exercitată această eventuală concurență.
- 146 În acest temei, normele menționate sunt de natură să permită sau să excludă de pe piață orice întreprindere concurentă, chiar la fel de eficientă, sau cel puțin să limiteze conceperea și comercializarea de competiții alternative sau noi prin formatul sau prin conținutul lor. Procedând astfel, ele sunt, în plus, de natură să îi priveze pe sportivi de orice posibilitate de a participa la respectivele competiții, chiar dacă acestea ar putea prezenta un interes pentru ei, de exemplu ca urmare a unui format inovator, cu respectarea tuturor principiilor, a valorilor și a regulilor jocului care stau la baza disciplinei sportive în cauză. Acestea sunt, în definitiv, de natură să priveze spectatorii și telespectatorii de orice posibilitate de a li se propune să asiste la competițiile menționate sau să urmărească difuzarea acestora.
- 147 În sfârșit, UIP contestă în esență respingerea de către Tribunal, în mod sumar sau fără a le examina, a diferitelor sale argumente și elemente de probă referitoare la intenția care a determinat-o să adopte normele de autorizare prealabilă și de eligibilitate (punctul 121 din hotărârea atacată), precum și la aplicarea și la efectele acestor norme asupra pieței relevante și asupra pieței conexe a patinajului artistic (punctele 115-117 din hotărârea atacată). Totuși, această argumentație trebuie respinsă ținând seama de jurisprudența amintită la punctele 98, 99, 106 și 107 din prezenta hotărâre.

- 148 Astfel, Tribunalul a apreciat fără a săvârși o eroare de drept sau de calificare juridică a faptelor că Comisia calificase în mod întemeiat normele de autorizare prealabilă și de eligibilitate drept comportament având ca obiect restrângerea concurenței, în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE. Faptul că, astfel cum susține, pe de altă parte, UIP, această instanță a examinat prin coroborare, în special la punctele 101-104 și 108 din hotărârea atacată, aspectul distinct dacă respectivele norme puteau fi totuși considerate, în lumina jurisprudenței citate la punctul 111 din prezenta hotărâre, ca neintrând în domeniul de aplicare al acestei dispoziții, deși această jurisprudență este lipsită de relevanță în prezența unor comportamente având ca obiect restrângerea concurenței, astfel cum rezultă din cuprinsul punctelor 113 și 114 din această hotărâre, este, în orice caz, lipsit de incidență asupra temeiniciei raționamentului amintit la punctul 140 din hotărârea menționată.
- 149 În consecință, primul motiv trebuie respins.

B. Cu privire la al doilea motiv

1. Argumentația părților

- 150 Prin intermediul celui de al doilea motiv, UIP reproșează Tribunalului că nu a înțeles și nu a examinat în mod corect al patrulea motiv de anulare și nici elementele de probă prezentate în susținerea acestuia, cu încălcarea atribuțiilor sale în temeiul articolului 263 TFUE.
- 151 În această privință, ea arată, în primul rând, că acest motiv de anulare avea un obiect precis și limitat constând în a susține că refuzul său de a autoriza proiectul de competiție internațională destinată să aibă loc în Dubai și care îi fusese prezentat de un organizator terț nu intra în domeniul de aplicare al articolului 101 alineatul (1) TFUE, dat fiind că acest refuz urmărea un obiectiv legitim care consta în a asigura respectarea interdicției privind pariurile, prevăzută în codul său de etică, și nu se putea considera că a fost motivat de intenția de a exclude un concurent potențial de pe piața patinajului de viteză pe gheață, astfel cum a reținut Comisia în decizia în litigiu.
- 152 În al doilea rând, UIP susține că Tribunalul a modificat întinderea motivului de anulare menționat considerând, la punctul 99 din hotărârea atacată, că implica soluționarea problemei generale dacă normele de autorizare prealabilă și de eligibilitate erau justificate de un obiectiv care constă în protejarea integrității disciplinelor sportive care se află în competența UIP.
- 153 În al treilea rând, UIP reproșează Tribunalului că, în același timp, a admis, la punctul 102 din hotărârea atacată, că avea dreptul să stabilească norme care urmăresc să împiedice ca pariurile să denatureze competițiile internaționale de patinaj și că a refuzat, la punctul 127 din această hotărâre, să se pronunțe cu privire la legalitatea, în raport cu articolul 101 alineatul (1) TFUE, a aplicării acestor norme în privința proiectului de competiție internațională menționat în decizia în litigiu, pentru motivul că această aplicare nu fusese calificată în sine drept încălcare de către Comisie, ci doar menționată pentru a ilustra modul în care normele menționate puteau fi aplicate în practică. Astfel, ar reieși în mod clar din considerentele și din dispozitivul acestei decizii că aplicarea normelor de autorizare prealabilă și de eligibilitate în privința proiectului în discuție a fost calificată drept încălcare a articolului 101 alineatul (1) TFUE cu același titlu precum adoptarea lor și că această calificare juridică a fost reținută de Comisie în urma unei examinări care a vizat cu titlu principal, chiar exclusiv, refuzul UIP de a autoriza proiectul menționat. În aceste condiții, Tribunalul ar fi fost obligat să examineze toate argumentele și

elementele de probă care îi fuseseră prezentate de UIP în vederea contestării unei asemenea calificări și a stabilirii caracterului justificat al comportamentului său, ceea ce această instanță s-ar fi abținut totuși să facă.

- 154 Comisia, susținută de domnii Tuitert și Kerstholt, precum și de EU Athletes, contestă toate aceste argumente.

2. *Aprecierea Curții*

- 155 Trebuie să se constate de la bun început că, presupunând chiar că Tribunalul s-a înșelat cu privire la domeniul de aplicare al celui de al patrulea motiv de anulare invocat de UIP, considerând în mod eronat că acesta era sesizat cu problema generală dacă normele de autorizare prealabilă și de eligibilitate erau justificate de un obiectiv legitim, iar nu de aspectul specific dacă aplicarea acestor norme la proiectul de competiție internațională de patinaj de viteză la care se referă această asociație era justificată de un astfel de obiectiv legitim, prezentul motiv este, în orice caz, inoperant.
- 156 Astfel, după cum rezultă din considerațiile precedente ale prezentei hotărâri, Tribunalul a confirmat în mod întemeiat temeinicia aprecierii Comisiei potrivit căreia normele de autorizare prealabilă și de eligibilitate, considerate ca atare și, așadar, independent de aplicarea lor de la caz la caz, aveau ca obiect restrângerea concurenței. În plus, existența unui eventual obiectiv legitim, presupunând că este dovedită, nu prezintă nicio relevanță în acest context, astfel cum rezultă din cuprinsul punctelor 107, 113 și 114 din această hotărâre.
- 157 În consecință, întrucât cele două motive de recurs au fost înlăturate, acesta trebuie respins în totalitate.

IV. Cu privire la recursul incident

- 158 În susținerea recursului lor incident, domnii Tuitert și Kerstholt, precum și EU Athletes invocă două motive întemeiate, în esență, pe erori de drept în interpretarea și în aplicarea în speță a articolului 101 TFUE.

A. Cu privire la primul motiv

1. *Argumentele părților*

- 159 Prin intermediul primului motiv, care cuprinde două aspecte, domnii Tuitert și Kerstholt, precum și EU Athletes, susținuți de Comisie, arată că Tribunalul a săvârșit erori de drept atunci când a apreciat că nu se putea considera că regulile de arbitraj instituite de UIP consolidează încălcarea articolului 101 alineatul (1) TFUE, vizată la articolul 1 din decizia în litigiu.
- 160 Prin intermediul primului aspect al acestui motiv, domnii Tuitert și Kerstholt, precum și EU Athletes susțin că aprecierea Tribunalului potrivit căreia regulile de arbitraj puteau fi justificate de un interes legitim legat de specificitatea sportului este afectată de erori de drept.

- 161 În această privință, aceștia enunță, în primul rând, că din aceste norme rezultă că sportivii care sunt afectați de o decizie de neeligibilitate adoptată de UIP sunt obligați să se adreseze, cu titlu exclusiv, CAS în ceea ce privește diferendul lor cu această asociație. Ei arată de asemenea că acești sportivi sunt obligați să accepte ansamblul normelor adoptate de UIP, printre care cele care instituie un astfel de mecanism de soluționare arbitrală a diferendelor, pentru a putea fi autorizați să participe la competițiile internaționale de patinaj pe gheață organizate de această asociație sau de asociațiile naționale de patinaj membre ale acesteia.
- 162 În al doilea rând, ei observă că CAS este un organ arbitral stabilit în afara Uniunii, ai cărui membri sunt numiți de asociațiile sportive internaționale precum UIP sau, în practică, supuși influenței decisive a acestor asociații, și că sentințele emise de acest organ pot face exclusiv obiectul unei acțiuni în fața Tribunalului Federal (Elveția), al cărui control se limitează la verificarea respectării ordinii publice în sensul definit de această instanță, care exclude normele de concurență ale Uniunii.
- 163 Ei adaugă că, deși instanțele naționale ale Uniunii păstrează teoretic un rol în cadrul executării acestor sentințe, controlul jurisdicțional pe care îl pot exercita asupra lor într-un asemenea context este, în primul rând, fragmentat și, așadar, costisitor (în măsura în care un sportiv trebuie să conteste executarea sentinței care îl privește în fiecare dintre statele membre în care intenționează să participe la o competiție), în al doilea rând, tardiv și chiar ineficient (în măsura în care hotărârea judecătorească solicitată intervine în general după desfășurarea acestei competiții și în care sportivul are interdicția de a solicita măsuri asigurătorii în respectivul interval), în al treilea rând, limitat sau chiar marginal (în măsura în care o sentință nu poate fi considerată contrară ordinii publice a Uniunii decât în cazul unei încălcări flagrante, efective și concrete a normelor de concurență) și, în al patrulea rând și în orice caz, lipsit de conținut real (în măsura în care UIP dispune de competența de a executa ea însăși sau de a solicita executarea de către membrii săi a unei sentințe referitoare la un anumit sportiv, interzicând orice participare a acestuia la competițiile internaționale pe care aceasta sau aceștia le organizează).
- 164 În al treilea și ultimul rând, domnii Tuitert și Kerstholt, precum și EU Athletes apreciază că Tribunalul a săvârșit erori de drept atunci când a statuat, la punctul 156 din hotărârea atacată, că mecanismul instituit prin regulile de arbitraj „se poate justifica printr-un interes legitim care ține de specificitatea sportului”.
- 165 Astfel, această instanță s-ar fi întemeiat în esență, în mod global și abstract, pe caracterul specific al sportului în generalitatea sa, în timp ce regulile care sunt în discuție în speță se aplică în contextul concret al exercitării patinajului de viteză pe gheață ca activitate economică. Or, recurgerea obligatorie și exclusivă la arbitraj nu s-ar putea justifica în același mod în cele două cazuri. În plus, raționamentul Tribunalului ar fi cu atât mai problematic cu cât, spre deosebire de instanțele naționale sau ale Uniunii, un organ arbitral din afara sistemului jurisdicțional al Uniunii, precum CAS, nu are obligația de a asigura respectarea normelor de concurență ale Uniunii, pe care CAS le-ar interpreta și le-ar aplica, de altfel, în mod notoriu eronat.
- 166 Comisia, care susține toate aceste argumente, arată, mai general, că raționamentul Tribunalului face abstracție de modalitățile concrete ale mecanismului de arbitraj instituit de UIP. În special, spre deosebire de un mecanism de arbitraj convențional liber convenit între părți, regulile de arbitraj instituite de UIP ar fi, în practică, impuse sportivilor în mod unilateral, cu titlu exclusiv și sub sancțiunea unei interdicții de participare la competițiile organizate de UIP, interdicție care s-ar asemăna, în definitiv, cu imposibilitatea persoanelor interesate de a-și exercita profesia.

- 167 Prin intermediul celui de al doilea aspect al motivului invocat, domnii Tuitert și Kerstholt, precum și EU Athletes susțin că Tribunalul a săvârșit erori de drept prin faptul că a reținut în esență, la punctele 157-164 din hotărârea atacată, că regulile de arbitraj nu erau susceptibile nici să aducă atingere efectivității normelor de concurență ale Uniunii, nici să facă mai dificilă exercitarea dreptului lor la protecție jurisdicțională efectivă de către sportivii afectați de decizii de neeligibilitate adoptate pentru motive anticoncurențiale, astfel încât nu se putea considera că aceste reguli consolidează încălcarea stabilită la articolul 1 din decizia în litigiu.
- 168 În această privință, în primul rând, ei amintesc că CAS este un organ arbitral exterior ordinii juridice a Uniunii, înainte de a adăuga că independența și imparțialitatea reale ale acestuia în raport cu asociațiile sportive internaționale precum UIP sunt contestabile. Ei arată de asemenea că sentințele CAS nu pot face obiectul decât al unui control jurisdicțional marginal care exclude orice luare în considerare a normelor de concurență ale Uniunii, în fața unei instanțe care, în plus, nu este abilitată să adreseze întrebări preliminare Curții. În plus, aceștia reiterează faptul că regulile de arbitraj sunt, în realitate, impuse în mod unilateral sportivilor.
- 169 Ținând seama de aceste elemente, ei apreciază că regulile respective ar fi trebuit considerate de Tribunal ca fiind de natură să compromită respectarea efectivă a articolelor 101 și 102 TFUE, precum și să facă mai dificilă exercitarea de către sportivi a dreptului lor la protecție jurisdicțională efectivă, consolidând, în acest temei, încălcarea stabilită la articolul 1 din decizia în litigiu.
- 170 În al doilea rând, domnii Tuitert și Kerstholt, precum și EU Athletes reproșează Tribunalului că a relativizat incidența regulilor menționate asupra dreptului la protecție jurisdicțională efectivă al sportivilor, referindu-se la posibilitatea acestora de a introduce acțiuni în despăgubire în fața instanțelor naționale competente în cazul în care au fost afectați de o decizie de neeligibilitate adoptată pentru motive anticoncurențiale. Astfel, deși asemenea acțiuni pot contribui la asigurarea protecției jurisdicționale *ex post* a particularilor afectați de o încălcare a normelor de concurență, precum și la consolidarea efectivității acestor norme (a se vedea în acest sens Hotărârea din 20 septembrie 2001, Courage și Crehan, C-453/99, EU:C:2001:465, precum și Hotărârea din 14 martie 2019, Skanska Industrial Solutions și alții, C-724/17, EU:C:2019:204), ele nu ar putea compensa lipsa unei căi de atac care să permită acestora să obțină un remediu efectiv *ex ante*.
- 171 În plus, în speță, ar fi evident că acest remediu constă în primul rând, pentru un patinator care a făcut obiectul unei decizii de neeligibilitate adoptate pentru motive anticoncurențiale, în obținerea în timp util a anulării acesteia, precum și a posibilității corelative de a-și relua activitatea profesională, iar nu numai în a i se acorda, după mai mulți ani, o despăgubire având ca scop compensarea interdicției nelegale de exercitare a acestei activități și a pierderii carierei, precum și a unor venituri corespunzătoare. Aceasta ar fi situația cu atât mai mult cu cât Regulamentul de procedură al CAS interzice solicitanților să ceară măsuri asigurătorii, iar mai multe instanțe naționale au respins deja cereri de despăgubiri pentru motivul că acestea trebuiau considerate ca intrând în competența exclusivă atribuită acestui organ în temeiul regulilor de arbitraj.
- 172 În al treilea și ultimul rând, Tribunalul ar fi săvârșit o eroare similară de raționament atunci când a statuat că posibilitatea de care dispun sportivii vizați de o decizie de neeligibilitate adoptată pentru motive anticoncurențiale de a depune plângere la Comisie și la autoritățile naționale de concurență (denumite în continuare „ANC”) este satisfăcătoare. Astfel, ar rezulta din jurisprudența constantă că acestea dispun de o marjă largă de apreciere în soluționarea plângerilor care le sunt adresate și că, prin urmare, nu pot fi constrânse să le dea curs atunci când

califică faptele denunțate în raport cu normele de concurență (Hotărârea din 18 octombrie 1979, GEMA/Comisia, 125/78, EU:C:1979:237, și Hotărârea din 19 septembrie 2013, EFIM/Comisia, C-56/12 P, EU:C:2013:575).

- 173 Comisia susține toate aceste argumente și adaugă că Tribunalul a săvârșit de asemenea, la punctul 148 din hotărârea atacată, o eroare evidentă de înțelegere a deciziei în litigiu atunci când a considerat că raționamentul care figurează în aceasta a constatat în calificarea regulilor de arbitraj drept „circumstanță agravantă” în sensul dat acestei expresii în contextul stabilirii amenzilor care pot fi aplicate în cazul unei încălcări a articolelor 101 și 102 TFUE. Astfel, independent de faptul că, în speță, nu a fost aplicată nicio amendă UIP, Comisia subliniază că, în cadrul examinării pe fond, ea s-a limitat să indice că aceste norme consolidau restrângerea concurenței prin obiect care decurge din normele de autorizare prealabilă și de eligibilitate, susținând posibilitatea pe care aceste norme o conferă acestei asociații de a exclude orice concurență efectivă pe piața organizării și a comercializării competițiilor internaționale de patinaj de viteză pe gheață.
- 174 Ca răspuns, UIP, care examinează împreună cele două aspecte ale motivului, susține, în primul rând, că acesta este inoperant. Astfel, după cum ar fi constatat Tribunalul la punctele 132 și 137 din hotărârea atacată, Comisia s-ar fi limitat, în decizia în litigiu, să se pronunțe cu titlu suplimentar cu privire la regulile de arbitraj.
- 175 În al doilea rând, UIP susține, în subsidiar, că motivul trebuie respins ca inadmisibil în măsura în care modifică obiectul litigiului dedus judecății Tribunalului. Astfel, nici acest litigiu, nici decizia în litigiu nu ar fi privit însăși legitimitatea atribuirii unei competențe exclusive în favoarea CAS. Cel puțin, unele dintre argumentele invocate în susținerea acestui motiv ar trebui respinse ca inadmisibile, fie pentru că ar fi noi (precum cele referitoare la distincția care trebuie efectuată între aspectele economice și neeconomice ale sportului, la independența CAS sau chiar la modalitățile de control al sentințelor CAS de către Tribunalul Federal), fie pentru că s-ar limita să reproducă elemente care figurează în decizia în litigiu sau în memoriile în primă instanță, fără a explica modul în care Tribunalul ar fi săvârșit erori de drept sau ar fi denaturat faptele în hotărârea atacată (precum cele referitoare la caracterul insuficient, din perspectiva dreptului la protecție jurisdicțională efectivă, al posibilității pe care o au sportivii de a introduce acțiuni în despăgubire în fața instanțelor naționale sau de a depune plângeri la Comisie sau la ANC).
- 176 În al treilea și ultimul rând, UIP susține că motivul este, în orice caz, nefondat. Astfel, atât Comisia, în decizia în litigiu, cât și Tribunalul, în hotărârea atacată, ar fi recunoscut în mod întemeiat că recurgerea la un mecanism de arbitraj obligatoriu și exclusiv constituia un mecanism general acceptat de soluționare a litigiilor și că putea fi justificat în speță în raport cu necesitatea de a garanta aplicarea uniformă și eficientă a normelor instituite de UIP tuturor sportivilor care practicau patinajul pe gheață.

2. *Aprecierea Curții*

a) Cu privire la admisibilitatea și la caracterul operant al motivului

- 177 Un recurent poate să formuleze recurs invocând motive derivate din însăși hotărârea contestată și prin care să critice temeinicia juridică a acesteia (Hotărârea din 29 noiembrie 2007, Stadtwerke Schwäbisch Hall și alții/Comisia, C-176/06 P, EU:C:2007:730, punctul 17, precum și Hotărârea din 25 ianuarie 2022, Comisia/European Food și alții, C-638/19 P, EU:C:2022:50, punctul 77).

- 178 În speță, autorii recursului incident urmăresc, prin intermediul primului motiv, să repună în discuție temeinicia juridică a motivelor prin care Tribunalul a apreciat, la punctele 154 și 156-164 din hotărârea atacată, că Comisia săvârșise erori de drept prin faptul că a reținut că regulile de arbitraj consolidau restrângerea concurenței prin „obiect” generată de normele de autorizare prealabilă și de eligibilitate.
- 179 Pe de altă parte, motivarea hotărârii atacate care este vizată de acest prim motiv al recursului incident este cea care a determinat Tribunalul să admită al șaselea motiv și, în parte, al șaptelea motiv invocat în primă instanță. Prin urmare, respectiva motivare constituie, astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 171-174 și 180 din hotărârea menționată, susținerea dispozitivului acesteia din urmă întrucât a anulat în parte articolul 2 din decizia în litigiu, în măsura în care acest articol vizează regulile de arbitraj. În consecință și contrar celor susținute de UIP, motivul menționat nu este inoperant.
- 180 În aceste condiții, competența Curții în recurs se limitează totuși la aprecierea soluției legale date cu privire la motivele dezbătute în fața Tribunalului, astfel încât aceasta nu poate statua, în acest cadru, cu privire la motive sau la argumente care nu au fost prezentate primei instanțe (a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 martie 2000, VBA/VGB și alții, C-266/97 P, EU:C:2000:171, punctul 79, precum și Hotărârea din 25 ianuarie 2022, Comisia/European Food și alții, C-638/19 P, EU:C:2022:50, punctul 80).
- 181 Or, în speță, UIP arată în mod întemeiat că argumentele pe care autorii recursului incident le consacră consecințelor juridice care ar putea decurge dintr-o eventuală lipsă de independență a CAS nu fac parte nici din cele care au fost prezentate Tribunalului, nici, de altfel, din cele cu privire la care Comisia s-a pronunțat în decizia în litigiu.
- 182 Prin urmare, aceste argumente trebuie respinse ca inadmisibile.
- 183 În schimb, sunt admisibile celelalte argumente a căror admisibilitate este contestată de UIP, care se raportează toate la considerente ale deciziei în litigiu cu privire la care părțile s-au opus în primă instanță și cu privire la care autorii recursului incident și Comisia reproșează Tribunalului că nu le-a luat în considerare sau nu le-a luat în considerare în mod corect atunci când s-a pronunțat cu privire la motivul acestei asociații referitor la regulile de arbitraj.

b) Cu privire la fond

- 184 În primul rând, trebuie amintit că, în considerentele (268)-(286) ale deciziei în litigiu și în special în considerentele (269)-(271), (277) și (281)-(283) ale acesteia, Comisia a apreciat că regulile de arbitraj, deși nu constituiau în sine o încălcare a articolului 101 alineatul (1) TFUE, trebuiau totuși să se considere că, ținând seama de conținutul acestora, de condițiile lor de punere în aplicare și de domeniul lor de aplicare, în contextul juridic și economic care le este specific, ele consolidează încălcarea a cărei existență o constatase anterior această instituție. Mai precis, Comisia a reținut în aceste considerente în esență că, prin faptul că au făcut mai dificil controlul jurisdicțional, în raport cu dreptul concurenței al Uniunii, al sentințelor arbitrale prin care CAS se pronunță cu privire la validitatea deciziilor care au fost adoptate de UIP în temeiul competențelor discreționare pe care i le conferă normele de autorizare prealabilă și de eligibilitate, regulile de arbitraj consolidau încălcarea dreptului Uniunii care este inerentă existenței unor astfel de competențe. În special, Comisia a arătat că acest control jurisdicțional era încredințat unei instanțe stabilite într-un stat terț, așadar exterior Uniunii, precum și ordinii sale juridice, și că, potrivit jurisprudenței emise de această instanță, asemenea sentințe nu puteau

fi controlate din perspectiva normelor de concurență ale Uniunii. Procedând astfel, această instituție nu a criticat, în definitiv, existența, organizarea sau funcționarea organului arbitral care este CAS, ci imunitatea jurisdicțională de care UIP beneficiază, în opinia sa, în raport cu dreptul concurenței al Uniunii, în exercitarea competențelor sale de decizie și de sancționare, în detrimentul persoanelor pe care neîncadrarea acestor competențe și caracterul discreționar care decurg din aceasta îi permit să le afecteze.

- 185 În al doilea rând, motivele care au determinat Tribunalul să considere că acest raționament al Comisiei era afectat de erori de drept sunt în esență în număr de patru. *Primo*, această instanță a arătat că Comisia nici nu pusese în discuție însăși posibilitatea de a recurge la arbitraj pentru a soluționa anumite diferende, nici nu considerase că încheierea unei clauze compromisorii restrângea, în sine, concurența (punctul 154 din hotărârea atacată). *Secundo*, aceasta a arătat că Comisia nu reținuse nici că regulile de arbitraj încălcau dreptul la un proces echitabil ca atare (punctul 155 din această hotărâre). *Tertio*, aceasta a apreciat că, prin faptul că a conferit CAS o competență obligatorie și exclusivă pentru a controla deciziile adoptate de UIP în temeiul competențelor sale de autorizare prealabilă și de sancționare, regulile de arbitraj se puteau justifica prin interese legitime legate de specificitatea sportului, constând în a permite unei instanțe unice și specializate să se pronunțe, în mod rapid, economic și uniform, cu privire la multitudinea de litigii, deseori marcate de o dimensiune internațională, la care poate conduce exercitarea unei activități sportive profesionale de nivel înalt (punctul 156 din hotărârea menționată). *Quarto*, Tribunalul a subliniat că sportivii și entitățile sau întreprinderile care intenționează să organizeze competiții internaționale de patinaj de viteză pe gheață concurente ale celor pe care le organizează UIP aveau posibilitatea de a sesiza nu numai instanțele naționale cu acțiuni în despăgubire, ci și Comisia și ANC cu plângeri pentru încălcarea normelor de concurență (punctele 157-161 din aceeași hotărâre).
- 186 Trebuie să se observe că primele două dintre aceste motive, care nu sunt contestate în fața Curții, nu pot constitui temeiul pentru constatarea anulării în parte a deciziei în litigiu la care a ajuns Tribunalul, din moment ce nu privesc aprecierile care au determinat Comisia să pună în discuție regulile de arbitraj și, prin urmare, nu sunt de natură să repună în discuție temeinicia acestor aprecieri.
- 187 În schimb, recurențele din recursul incident și Comisia susțin în mod întemeiat că al treilea și al patrulea dintre motivele menționate sunt eronate în drept.
- 188 Astfel, în primul rând, aprecierea generală și nediferențiată potrivit căreia regulile de arbitraj se pot justifica prin interese legitime legate de specificitatea sportului, întrucât conferă CAS o competență obligatorie și exclusivă pentru a controla deciziile pe care UIP le poate adopta în temeiul competențelor sale de autorizare prealabilă și de sancționare, face abstracție, astfel cum susțin în esență autorii recursului incident și Comisia, de cerințele care trebuie respectate pentru ca un mecanism de arbitraj precum cel în discuție în speță să poată fi considerat, pe de o parte, ca permițând să asigure respectarea efectivă a dispozițiilor de ordine publică cuprinse în dreptul Uniunii și, pe de altă parte, ca fiind compatibilă cu principiile care structurează arhitectura jurisdicțională a Uniunii.
- 189 În această privință, trebuie amintit că, după cum părțile agreează și după cum a indicat Tribunalul la punctele 156, 159 și 160 din hotărârea atacată, regulile de arbitraj impuse de UIP vizează în special două tipuri de diferende care pot surveni în cadrul unor activități economice ce constau, una, în dorința de a organiza și de a comercializa competiții internaționale de patinaj de viteză pe gheață, și cealaltă, în intenția de a participa, în calitate de sportiv profesionist, la astfel de

competiții. Aceste norme se aplică, așadar, unor litigii privind exercitarea unui sport ca activitate economică și intră, în acest temei, sub incidența dreptului concurenței al Uniunii. Prin urmare, normele menționate trebuie să îl respecte, pentru motivele enunțate la punctele 91-96 din prezenta hotărâre, în măsura în care sunt puse în aplicare pe teritoriul pe care se aplică Tratatul UE și FUE, indiferent de locul în care sunt stabilite entitățile care le-au adoptat (Hotărârea din 25 noiembrie 1971, *Béguelin Import*, 22/71, EU:C:1971:113, punctul 11; Hotărârea din 27 septembrie 1988, *Ahlström Osakeyhtiö și alții/Comisia*, 89/85, 104/85, 114/85, 116/85, 117/85 și 125/85-129/85, EU:C:1988:447, punctul 16, precum și Hotărârea din 6 septembrie 2017, *Intel/Comisia*, C-413/14 P, EU:C:2017:632, punctele 43-45).

- 190 În consecință, în discuție este în speță numai punerea în aplicare a unor astfel de norme în contextul unor asemenea litigii și pe teritoriul Uniunii, iar nu punerea în aplicare a acestor norme pe un alt teritoriu decât cel al Uniunii, punerea lor în aplicare în cadrul altor tipuri de litigii, precum litigiile care privesc numai sportul ca atare și care nu intră, așadar, sub incidența dreptului Uniunii sau, cu atât mai mult, punerea în aplicare a unor reguli de arbitraj în domenii diferite.
- 191 Pe de altă parte, astfel cum rezultă din cuprinsul punctelor 181 și 184 din prezenta hotărâre, normele menționate sunt în discuție în speță nu în măsura în care supun controlul în primă instanță al deciziilor pronunțate de UIP organului arbitral care este CAS, ci numai în măsura în care supun controlul sentințelor arbitrale emise de CAS și controlul în ultimă instanță al deciziilor UIP Tribunalului Federal, și anume o instanță dintr-un stat terț.
- 192 În această privință, Curtea a statuat în mod repetat că articolele 101 și 102 TFUE sunt dispoziții cu efect direct care conferă justițiabililor drepturi pe care instanțele naționale trebuie să le protejeze (Hotărârea din 30 ianuarie 1974, *BRT și Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs*, 127/73, EU:C:1974:6, punctul 16, precum și Hotărârea din 14 martie 2019, *Skanska Industrial Solutions și alții*, C-724/17, EU:C:2019:204, punctul 24), și care țin de ordinea publică a Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 1 iunie 1999, *Eco Swiss*, C-126/97, EU:C:1999:269, punctele 36 și 39).
- 193 Acesta este motivul pentru care, deși arată că un particular are posibilitatea de a subscrie la o convenție care supune, în termeni clari și preciși, toate sau o parte dintre litigiile în legătură cu aceasta unui organ arbitral, în locul instanței naționale care ar fi fost competentă să se pronunțe cu privire la respectivele litigii în temeiul normelor de drept intern aplicabile și că cerințele privind eficacitatea procedurii arbitrale pot justifica un caracter limitat al controlului jurisdicțional al sentințelor arbitrale (a se vedea în acest sens Hotărârea din 1 iunie 1999, *Eco Swiss*, C-126/97, EU:C:1999:269, punctul 35 și Hotărârea din 26 octombrie 2006, *Mostaza Claro*, C-168/05, EU:C:2006:675, punctul 34), Curtea a amintit totuși că un astfel de control jurisdicțional trebuie, în orice caz, să poată privi problema dacă aceste sentințe respectă dispozițiile fundamentale care țin de ordinea publică a Uniunii, din care fac parte articolele 101 și 102 TFUE (a se vedea în acest sens Hotărârea din 1 iunie 1999, *Eco Swiss*, C-126/97, EU:C:1999:269, punctul 37). Aceeași cerință se impune cu atât mai mult atunci când un astfel de mecanism de arbitraj trebuie considerat ca fiind, în practică, impus de un subiect de drept privat, precum o asociație sportivă internațională, altuia, precum un sportiv.

- 194 Astfel, în lipsa unui asemenea control jurisdicțional, recurgerea la un mecanism de arbitraj ar fi de natură să aducă atingere protecției drepturilor conferite justițiabililor de efectul direct al dreptului Uniunii și respectării efective a articolelor 101 și 102 TFUE, astfel cum acestea trebuie asigurate – și ar fi, așadar, asigurate în lipsa unui asemenea mecanism – de normele naționale privind căile de atac.
- 195 Respectarea acestei cerințe a unui control jurisdicțional efectiv este valabilă în special pentru reguli de arbitraj precum cele impuse de UIP.
- 196 Astfel, Curtea a arătat deja că, deși dispune de o autonomie juridică care le permite să adopte norme referitoare în special la organizarea competițiilor, la buna desfășurare a lor și la participarea sportivilor la acestea (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 aprilie 2000, *Deliège*, C-51/96 și C-191/97, EU:C:2000:199, punctele 67 și 68, precum și Hotărârea din 13 iunie 2019, *TopFit și Biffi*, C-22/18, EU:C:2019:497, punctul 60), asociațiile sportive nu pot, procedând astfel, să limiteze exercitarea drepturilor și libertăților pe care dreptul Uniunii le conferă particularilor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 decembrie 1995, *Bosman*, C-415/93, EU:C:1995:463, punctele 81 și 83, precum și Hotărârea din 13 iunie 2019, *TopFit și Biffi*, C-22/18, EU:C:2019:497, punctul 52), printre care figurează drepturile pe care le generează articolele 101 și 102 TFUE.
- 197 Pentru acest motiv, norme precum normele de autorizare prealabilă și de eligibilitate trebuie să fie însoțite de un control jurisdicțional efectiv, astfel cum rezultă din cuprinsul punctelor 127 și 134 din prezenta hotărâre.
- 198 Această cerință de control jurisdicțional efectiv implică faptul că, în cazul în care astfel de norme sunt însoțite de dispoziții ce conferă o competență obligatorie și exclusivă unui organ arbitral, instanța care este competentă să controleze sentințele pronunțate de acest organ poate verifica dacă aceste sentințe respectă articolele 101 și 102 TFUE. În plus, aceasta presupune ca instanța menționată să răspundă tuturor cerințelor impuse la articolul 267 TFUE, astfel încât să poată sau, dacă este cazul, să fie necesar să sesizeze Curtea atunci când apreciază că o decizie a acesteia este necesară cu privire la un aspect de drept al Uniunii invocat într-o cauză aflată pe rolul său (a se vedea în acest sens Hotărârea din 23 martie 1982, *Nordsee*, 102/81, EU:C:1982:107, punctele 14 și 15, precum și Hotărârea din 1 iunie 1999, *Eco Swiss*, C-126/97, EU:C:1999:269, punctul 40).
- 199 Astfel, limitându-se să considere, în mod nediferențiat și abstract, că regulile de arbitraj „se pot justifica prin interese legitime legate de specificitatea sportului” în măsura în care încredințează controlul diferendelor legate de punerea în aplicare a normelor de autorizare prealabilă și de eligibilitate unei „instanțe specializate”, fără a urmări să garanteze că aceste reguli de arbitraj erau conforme cu toate cerințele menționate la punctele precedente din prezenta hotărâre și permiteau astfel un control efectiv al respectării normelor de concurență ale Uniunii, deși Comisia s-a bazat în mod întemeiat pe aceste cerințe, în considerentele (270)-(277), (282) și (283) ale deciziei în litigiu, pentru a-și întemeia concluzia potrivit căreia normele menționate consolidau încălcarea stabilită la articolul 1 din această decizie, Tribunalul a săvârșit erori de drept.
- 200 În al doilea rând, această instanță a săvârșit de asemenea erori de drept atunci când a statuat, la punctele 157-161 din hotărârea atacată, că deplina eficacitate a dreptului concurenței al Uniunii era asigurată ținând seama, pe de o parte, de existența unor căi de atac care să permită persoanelor destinate ale unei decizii de refuz al autorizării unei competiții sau al unei decizii de neeligibilitate să solicite repararea prejudiciului care le-a fost cauzat de aceasta în fața instanțelor naționale competente și, pe de altă parte, de posibilitatea de a depune o plângere la Comisie sau la o ANC.

- 201 Astfel, oricât ar fi de esențială (a se vedea în această privință Hotărârea din 20 septembrie 2001, Courage și Crehan, C-453/99, EU:C:2001:465, punctele 26 și 27, precum și Hotărârea din 14 martie 2019, Skanska Industrial Solutions și alții, C-724/17, EU:C:2019:204, punctele 25, 43 și 44), împrejurarea că o persoană dispune de posibilitatea de a solicita repararea prejudiciului care i-a fost cauzat de un comportament susceptibil să împiedice, să restrângă sau să denatureze concurența nu poate suplini lipsa unei căi de atac care să permită acestei persoane să se adreseze instanței naționale competente pentru a obține, eventual după acordarea unor măsuri conservatorii, încetarea acestui comportament sau, atunci când acesta este constituit dintr-un act, controlul și anularea respectivului act, dacă este cazul, în urma unei proceduri prealabile de arbitraj desfășurate în temeiul unei convenții care prevede punerea în aplicare a acesteia. Acest lucru este valabil cu atât mai mult în cazul persoanelor care desfășoară activitatea de sportiv profesionist, a căror carieră poate fi relativ scurtă, în special atunci când se exercită la un nivel înalt.
- 202 În plus, această împrejurare nu poate justifica faptul că, deși este protejat formal, respectivul drept este, în practică, privat de o parte esențială a întinderii sale, cum ar fi cazul dacă controlul jurisdicțional care poate fi exercitat asupra comportamentului sau actului în cauză s-ar dovedi excesiv de limitat în drept sau în fapt, în special pentru că nu se poate referi la dispozițiile de ordine publică ale dreptului Uniunii.
- 203 Cu atât mai mult, posibilitatea de a depune o plângere la Comisie sau la o ANC nu poate fi invocată pentru a justifica lipsa unei căi de atac precum cea vizată la punctul 201 din prezenta hotărâre. În plus, trebuie amintit, în ceea ce privește Comisia, că, astfel cum arată în mod întemeiat această instituție și autorii recursului incident, articolul 7 din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele [101 și 102 TFUE] (JO 2003, L 1, p. 1, Ediție specială 8/vol. 1, p. 167) nu conferă autorului unei cereri prezentate Comisiei în temeiul articolului menționat dreptul de a solicita o decizie definitivă cu privire la existența sau la inexistența încălcării pe care o invocă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 septembrie 2013, EFIM/Comisia, C-56/12 P, EU:C:2013:575, punctul 57 și jurisprudența citată).
- 204 Prin urmare, primul motiv este întemeiat în totalitate. În consecință, hotărârea atacată trebuie anulată în partea prin care s-a anulat parțial articolul 2 din decizia în litigiu în măsura în care acest articol vizează regulile de arbitraj.

B. Cu privire la al doilea motiv

1. Argumentele părților

- 205 Prin intermediul celui de al doilea motiv, domnii Tuitert și Kerstholt, precum și EU Athletes, susținuți de Comisie, arată că Tribunalul a refuzat în mod eronat să ia în considerare, în vederea caracterizării unei restrângeri a concurenței prin obiect în speță, împrejurarea că normele de autorizare prealabilă și de eligibilitate aveau ca scop în special să asigure protecția intereselor economice ale UIP.
- 206 În această privință, aceștia consideră, în primul rând, că Tribunalul a săvârșit o eroare vădită de apreciere a situației de fapt la punctul 107 din hotărârea atacată, prin faptul că a refuzat să admită că acest scop reieșea din normele respective atât în versiunea lor adoptată în cursul anului 2014, cât și în cea adoptată în cursul anului 2016.

207 În al doilea rând, ei apreciază că Tribunalul a săvârșit o eroare de calificare juridică a faptelor, la punctele 107 și 109 din hotărârea atacată, statuând că un astfel de scop nu prezenta, în sine, un caracter anticoncurențial. Astfel, deși este în general admisibil ca o întreprindere sau o asocierie de întreprinderi care exercită o activitate economică să își promoveze propriile interese economice, această instanță ar fi omis să deducă consecințele din propriile constatări și aprecieri referitoare la contextul juridic și economic relevant, în special cele efectuate la punctele 70 și 114 din hotărârea atacată, din care rezulta că UIP cumula exercitarea unei activități economice monopoliste pe piața organizării și comercializării competițiilor internaționale de patinaj de viteză pe gheață cu deținerea unei competențe de reglementare, de decizie, de control și de sancționare care o plasa într-o situație de conflict de interese ce necesita instituirea unor obligații, a unor limite și a unui control adecvate. Ar fi revenit Tribunalului sarcina de a lua în considerare respectiva situație atunci când a statuat că, ținând seama de aceasta, scopul în discuție în speță constituia un element pertinent pentru a caracteriza existența unei restrângeri a concurenței prin obiect, astfel cum procedase Comisia.

208 UIP contestă toate aceste argumente.

2. Aprecierea Curții

209 Trebuie să se constate de la bun început că, deși a considerat, la punctele 107 și 109 din hotărârea atacată, că unele dintre aprecierile Comisiei erau eronate, Tribunalul a reținut totuși, în definitiv, la punctul 111 din această hotărâre, că erorile respective nu aveau niciun efect asupra concluziei întemeiate din punct de vedere juridic a acestei instituții potrivit căreia normele de autorizare prealabilă și de eligibilitate aveau ca obiect restrângerea concurenței. Pentru acest motiv, Tribunalul a respins acțiunea formulată de UIP în măsura în care era îndreptată împotriva acestui aspect al deciziei în litigiu.

210 Astfel, prezentul motiv vizează motivarea hotărârii atacate care nu numai că este neesențială, dar care, în plus, se înscrie în cadrul unui raționament ce a determinat Tribunalul să respingă o parte dintre concluziile UIP, așadar, să mulțumească, în această măsură, atât Comisia, cât și pe domnii Tuitert și Kerstholt, precum și EU Athletes. Prin intermediul acestui motiv, cei din urmă nu solicită, în consecință, decât obținerea unei substituiri a motivelor care nu le poate aduce niciun beneficiu. Or, o cerere de acest tip este inadmisibilă (Hotărârea din 11 iulie 2013, Ziegler/Comisia, C-439/11 P, EU:C:2013:513, punctul 42, și Hotărârea din 9 noiembrie 2017, TV2/Danmark/Comisia, C-649/15 P, EU:C:2017:835, punctul 61).

211 Motivul menționat trebuie așadar respins ca inadmisibil.

212 Prin urmare, recursul incident trebuie admis în măsura precizată la punctul 204 din prezenta hotărâre.

213 În consecință, hotărârea atacată trebuie anulată în măsura în care a anulat în parte decizia în litigiu.

V. Cu privire la acțiunea din cauza T-93/18

- 214 Articolul 61 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene prevede că, în cazul în care recursul este întemeiat și Curtea anulează decizia Tribunalului, aceasta poate fie să soluționeze ea însăși în mod definitiv litigiul, atunci când acesta este în stare de judecată, fie să trimită cauza spre rejudecare la Tribunal.
- 215 În speță, ținând seama de respingerea de către Curte a recursului formulat de UIP împotriva hotărârii atacate în măsura în care prin aceasta s-au respins concluziile sale având ca obiect anularea părții din decizia în litigiu referitoare la normele de autorizare prealabilă și de eligibilitate, acțiunea în cauza T-93/18 subzistă numai în măsura în care este îndreptată împotriva părții din această decizie care privește regulile de arbitraj.
- 216 Din moment ce al șaselea și al șaptelea motiv invocate în primă instanță, întemeiate pe încălcarea articolului 101 TFUE în măsura în care acest articol a fost aplicat regulilor de arbitraj, au făcut obiectul unei dezbateri în contradictoriu în fața Tribunalului, iar examinarea lor nu necesită adoptarea niciunei măsuri suplimentare de organizare a procedurii sau de cercetare judecătorească a dosarului, acțiunea este în stare de judecată în ceea ce privește motivele menționate, astfel încât este necesară pronunțarea definitivă cu privire la acestea [a se vedea prin analogie Hotărârea din 8 septembrie 2020, Comisia și Consiliul/Carreras Sequeros și alții, C-119/19 P și C-126/19 P, EU:C:2020:676, punctul 130, precum și Hotărârea din 2 decembrie 2021, Comisia și GMB Glasmanufaktur Brandenburg/Xinyi PV Products (Anhui) Holdings, C-884/19 P și C-888/19 P, EU:C:2021:973, punctul 104].

A. Argumentele părților

- 217 Prin intermediul celui de al șaselea motiv invocat în primă instanță, UIP susține în esență că în mod eronat Comisia a reținut că regulile de arbitraj consolidau caracterul anticoncurențial prin obiect al normelor de autorizare prealabilă și de eligibilitate.
- 218 Astfel, recurgerea obligatorie la un mecanism de arbitraj convențional ar constitui o metodă general acceptată de soluționare a diferendelor. În plus, în speță, CAS ar juca un rol fundamental în aplicarea uniformă a regulilor sportive. De altfel, atribuirea unei competențe acestui organ, care ar fi intervenit în cursul procedurii administrative ce a determinat Comisia să adopte decizia în litigiu, ar constitui un progres în raport cu mecanismul de contestare intern al UIP care exista până la acel moment. În sfârșit, persoanele interesate ar avea posibilitatea de a contesta recunoașterea și executarea sentințelor pronunțate de organul menționat în fața instanțelor naționale competente, care ar fi abilitate să adreseze Curții cereri de decizie preliminară referitoare la interpretarea normelor de concurență ale Uniunii.
- 219 În ansamblu, aprecierile Comisiei cu privire la acest subiect nu ar fi pertinente, această instituție recunoscând ea însăși că regulile de arbitraj nu constituie, ca atare, o încălcare.
- 220 Prin intermediul celui de al șaptelea motiv invocat în primă instanță, UIP susține în esență că Comisia nu avea competența de a-i impune măsuri corective privind regulile de arbitraj, în lipsa unei legături între aceste reguli și normele de autorizare prealabilă, precum și de eligibilitate.

B. Aprecierea Curții

- 221 Astfel cum rezultă din cuprinsul punctelor 199 și 204 din prezenta hotărâre, Comisia s-a întemeiat în mod corect, în considerentele (270)-(277), (282) și (283) ale deciziei în litigiu, pe cerințele amintite la punctele 188-198 din această hotărâre pentru a-și întemeia concluzia potrivit căreia regulile de arbitraj consolidau, ținând seama de conținutul lor, de condițiile lor de punere în aplicare și de domeniul lor de aplicare lor, în contextul juridic și economic care le este specific, caracterul anticoncurențial prin obiect al competențelor, ce nu sunt însoțite de obligații, de limite și de un control jurisdicțional adecvat, pe care această asociație le deține în temeiul normelor de autorizare prealabilă și de eligibilitate.
- 222 Niciunul dintre argumentele invocate de UIP nu permite să se considere că o astfel de concluzie este viciată de vreo eroare, cu atât mai mult de o eroare vădită.
- 223 Astfel, în această privință, rezultă, pe de o parte, din considerentele deciziei în litigiu care sunt menționate la punctul 216 din prezenta hotărâre că regulile de arbitraj supun, cu titlu obligatoriu și exclusiv, diferendele referitoare la punerea în aplicare a normelor de autorizare prealabilă și de eligibilitate competenței CAS, organul arbitral ale cărui sentințe sunt supuse controlului Tribunalului Federal. Comisia enunță printre altele că controlul pe care această instanță îl poate exercita asupra sentințelor menționate exclude aspectul de a stabili dacă acestea sunt conforme cu dispozițiile de ordine publică prevăzute la articolele 101 și 102 TFUE. În plus, aceasta observă că Tribunalul Federal nu este o instanță a unui stat membru, ci o instanță exterioară sistemului jurisdicțional al Uniunii, care nu este abilitată să adreseze Curții o întrebare preliminară în această privință. În sfârșit, ea precizează că, potrivit jurisprudenței Tribunalului Federal, sportivii nu au, în practică, altă opțiune decât aceea de a accepta ca diferendele pe care le au cu UIP să fie supuse CAS, cu excepția cazului în care renunță să participe la toate competițiile organizate de UIP sau de asociațiile naționale de patinaj care sunt membre ale acesteia, așadar, în definitiv, la exercitarea profesiei lor.
- 224 Pe de altă parte, regulile de arbitraj exclud posibilitatea solicitanților care sunt sportivii destinatari ai unei decizii de neeligibilitate sau entitățile ori întreprinderile destinate ale unei decizii de refuz al autorizării prealabile a unui proiect de competiție internațională de patinaj de viteză pe gheață de a solicita acordarea unor măsuri asigurătorii atât în fața organului arbitral competent, cât și în fața instanțelor naționale care ar putea fi eventual chemate să se pronunțe cu privire la executarea sentințelor pronunțate de acest organ. În plus, Comisia precizează că această executare poate fi asigurată în general de UIP și de asociațiile naționale de patinaj care sunt membre ale acesteia, fără ca intervenția unei instanțe naționale să fie necesară în acest scop.
- 225 Or, UIP nu prezintă niciun argument precis și întemeiat care să permită să se considere că aceste diferite considerații sunt întemeiate pe o bază factuală eronată sau afectate de una sau de mai multe erori vădite de apreciere. Trebuie să se constate, dimpotrivă, că unele dintre acestea, precum cele referitoare la imposibilitatea de a supune sentințele CAS controlului unei instanțe în măsură să garanteze respectarea dispozițiilor de ordine publică ale dreptului Uniunii, recurgând, dacă este cazul, la procedura prevăzută la articolul 267 TFUE, sunt exacte și că altele, precum cele potrivit cărora mecanismul de arbitraj în discuție în speță este, în practică, impus în mod unilateral de UIP sportivilor, se alătură celor ale Curții Europene a Drepturilor Omului în această privință (Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2 octombrie 2018, Mutu și Pechstein împotriva Elveției, CE:ECHR:2018:1002JUD004057510, § 109-115).
- 226 Prin urmare, al șaselea motiv nu este fondat.

- 227 În ceea ce privește al șaptelea motiv, trebuie amintit că, atunci când Comisia constată existența unei încălcări a articolului 101 sau a articolului 102 TFUE, aceasta are competența de a obliga, prin decizie, întreprinderile sau asocierile de întreprinderi în cauză să înceteze respectiva încălcare (a se vedea în acest sens Hotărârea din 2 martie 1983, GVL/Comisia, 7/82, EU:C:1983:52, punctul 23) și, în acest scop, să li se impună orice măsură corectivă care să fie proporțională cu încălcarea respectivă și necesară pentru a determina încetarea efectivă a acesteia (Hotărârea din 29 iunie 2010, Comisia/Alrosa, C-441/07 P, EU:C:2010:377, punctul 39).
- 228 În speță, Comisia a concluzionat în mod întemeiat că regulile de arbitraj consolidau încălcarea stabilită la articolul 1 din decizia în litigiu, făcând mai dificil controlul jurisdicțional, în raport cu dreptul concurenței al Uniunii, al sentințelor arbitrale ale CAS care intervin în urma deciziilor adoptate de UIP în temeiul competențelor discreționare pe care i le conferă normele de autorizare prealabilă și de eligibilitate.
- 229 În plus, UIP, care se limitează să invoce în mod eronat lipsa unei legături între aceste diferite norme, nu contestă în mod util aprecierile Comisiei referitoare la necesitatea măsurilor corective impuse de instituția menționată în ceea ce privește regulile de arbitraj.
- 230 În aceste condiții, nici al șaptelea motiv nu este fondat.
- 231 Prin urmare, acțiunea trebuie respinsă în măsura în care nu a fost deja respinsă în hotărârea atacată.

VI. Cu privire la cheltuielile de judecată

- 232 În temeiul articolului 184 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curții, atunci când recursul nu este fondat sau atunci când recursul este fondat, iar Curtea soluționează ea însăși în mod definitiv litigiul, aceasta se pronunță asupra cheltuielilor de judecată.
- 233 Potrivit articolului 138 alineatul (1) din acest regulament, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 184 alineatul (1) din regulamentul menționat, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată.
- 234 Potrivit articolului 138 alineatul (2) din acest regulament, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 184 alineatul (1) din acesta, Curtea decide asupra repartizării cheltuielilor de judecată în cazul în care mai multe părți cad în pretenții.
- 235 În speță, UIP a căzut în pretenții atât în cauza C-124/21 P, cât și în partea din cauza T-93/18 care a fost evocată de Curte.
- 236 Pe de altă parte, domnii Tuitert și Kerstholt, precum și EU Athletes, deși au căzut în pretenții în privința celui de al doilea motiv, au obținut câștig de cauză în concluziile lor.
- 237 În aceste împrejurări, se impune obligarea UIP la plata cheltuielilor de judecată aferente atât cauzei C-124/21 P, cât și părții din cauza T-93/18 care a fost evocată de Curte, în conformitate cu concluziile Comisiei, ale domnilor Tuitert și Kerstholt, precum și ale EU Athletes.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară și hotărăște:

- 1) **Respinge recursul.**
- 2) **Admite recursul incident.**
- 3) **Anulează Hotărârea Tribunalului Uniunii Europene din 16 decembrie 2020, International Skating Union/Comisia (T-93/18, EU:T:2020:610), în măsura în care a anulat în parte articolul 2 din Decizia C(2017) 8230 final a Comisiei Europene din 8 decembrie 2017 privind o procedură de aplicare a articolului 101 TFUE și a articolului 53 din Acordul privind SEE (Cazul AT/40208 – normele de eligibilitate ale Uniunii Internaționale de Patinaj).**
- 4) **Respinge acțiunea în cauza T-93/18, în măsura în care aceasta nu a fost deja respinsă prin hotărârea vizată la punctul 3 al prezentului dispozitiv.**
- 5) **Obligă International Skating Union la plata cheltuielilor de judecată în cauza C-124/21 P și în partea cauzei T-93/18 vizată la punctul 4 al prezentului dispozitiv.**

Semnături